

Riina Pahkamaa

Asiakasosallisuudesta näkökulmaa kouluun ja varhaiskasvatukseen Etelä-Pohjanmaalla

Opinnäytetyö

Syksy 2018

SeAMK Sosiaali- ja terveysala

Sosionomi(AMK)

SeAMK

SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU
SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU

Opinnäytetyön tiivistelmä

Koulutusyksikkö: Sosiaali- ja terveysala

Tutkinto-ohjelma: Sosionomi(AMK)

Tekijä: Riina Pahkamaa

Työn nimi: Asiakasosallisuudesta näkökulmaa kouluun ja varhaiskasvatukseen Etelä-Pohjanmaalla

Ohjaaja: Tiina Tiilikka

Vuosi: 2018

Sivumäärä: 43

Liitteiden lukumäärä: 1

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää Etelä-Pohjanmaan lasten ja perheiden palveluiden kehittämishankkeen (2017-2018) keräämästä aineistosta Etelä-Pohjanmaan kuntalaisten kehittämisehdotuksia. Aineistosta on rajattu kehittämisehdotukset, jotka koskevat varhaiskasvatusta ja koulua. Opinnäytetyö on tehty yhteistyössä Etelä-Pohjanmaan lasten ja perheiden palveluiden kehittämishankkeen (2017-2018) kanssa.

Opinnäytetyössä esitellään Lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelmaa. Opinnäytetyön teoriaosassa on käsitelty lasten ja perheiden palveluita Suomessa, sekä varhaiskasvatusta ja koulua. Tutkimuksessa on käytetty kvalitatiivista eli laadullista tutkimusmenetelmää. Tutkimuksen aineisto on käsitelty sisällönanalyysia käyttäen. Tutkimuksen tuloksista kävi ilmi, että muutoksia halutaan resursseihin, vuorovaikutukseen ja moniammatillisuuteen.

Tutkimustulosten perusteella vastaajat haluavat, että koulujen ja varhaiskasvatuksen puolella toimintatapoja muutetaan. Muutos tarkoittaa tässä yhteydessä lapsi- ja perhepalveluiden uudistusta, jossa palvelut säilyvät yhtenäisenä tuottajasta riippumatta, ovat asiakaslähtöisiä ja oikea-aikaisia sekä palvelevat nuorten ja lasten etuja. Vuorovaikutusta halutaan kehittää yksilötasolla ja perheet kohdataan yhteistyön kautta. Moniammatillisuutta halutaan lisätä, sillä työntekijöiden yhteistyöllä saadaan lapsille, nuorille ja perheille parempaa palvelua. Resursseihin liittyvät muutosehdotukset vaikuttavat olennaisesti myös edellä mainittuihin tuloksiin, sillä työntekijöitä lisäämällä sekä tiloja ja ryhmiä uudistamalla kohdattaisiin lapset, nuoret ja perheet entistä paremmin.

Avainsanat: asiakasosallisuus, varhaiskasvatus, koulu, LAPE-hanke

SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Thesis abstract

Faculty: Seinäjoki University of Applied Sciences

Degree programme: Bachelor of social services

Author/s: Riina Pahkamaa

Title of thesis: Customer involvement aspect in school and early childcare in South Ostrobothnia

Supervisor(s): Tiina Tiilikka

Year: 2018

Number of pages: 43

Number of appendices: 1

The objective of this thesis was to figure out what the South Ostrobothnia Programme to Address Child and Family Services (2017-2018) have gathered in their material. I have limited school and early-childcare from the material. In South Ostrobothnia municipal citizens have given improvement suggestions to early childcare and school in this area. Thesis has been made with co-operation with the South Ostrobothnia Programme to Address Child and Family Services (2017-2018).

There has been told more about the Programme to Address Child and Family services. The theory part of the thesis includes child- and family services in Finland and early childcare as well as school. In the thesis I have used qualitative research. Research material has been handled by content analysis. The results of the research show that the people who answered wanted changes in the resource, interaction and multiprofessional cooperation.

According to the research results, the ones who answered want that in school and in early-childcare procedure will happen. The ones who answered wanted that interaction to be improved with the individuals and the families are encountered with collaboration. They want more multiprofessional cooperation because with the collaboration between employees we can get better service with children, youngsters and families. Change suggestions that are related to resources are essential to the research results that have been mentioned before, because increasing employees and by reforming spaces and group professionals will better meet children, youngsters and families.

Keywords: customer involvement, early childcare, school, LAPE- program

SISÄLTÖ

Opinnäytetyön tiivistelmä.....	2
Thesis abstract.....	3
SISÄLTÖ.....	4
Kuvio- ja taulukkoluetelo.....	5
1 JOHDANTO	6
2 SUOMESSA TAPAHTUVAT MUUTOKSET	7
2.1 Maakunta ja sote-uudistus Suomessa	7
2.2 Lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelma	8
2.3 Lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelma Etelä-Pohjanmaalla	10
3 ASIAKASOSALLISUUS JA LAPSIPERHEIDEN PALVELUT	
SUOMESSA.....	12
3.1 Asiakasnäkökulma ja asiakasosallisuus.....	12
3.2 Hyvinvointia tukevat palvelut Suomessa	13
3.3 Lapsiperheiden hyvinvointia tukevat palvelut	15
3.4 Varhaiskasvatus Suomessa	16
3.5 Koulu Suomessa.....	17
4 OPINNÄYTETYÖN TOTEUTTAMINEN	20
4.1 Tutkimuksen tavoitteet ja tutkimustehtävä	20
4.2 Aineiston esittely	20
4.3 Tutkimusmenetelmä ja sisällönanalyysi	22
4.4 Eettisyys ja luotettavuus opinnäytetyössä	24
5 TULOKSET	27
5.1 Vuorovaikutuksellista kohtaamista kouluun ja varhaiskasvatukseen	27
5.2 Moniammatillisuutta kouluun ja varhaiskasvatukseen.....	28
5.3 Resurssien riittävyys ja varhaiskasvatuspalveluiden maksut	29
6 JOHTOPÄÄTÖKSET	31
7 POHDINTA	34
LÄHTEET	36
LIITTEET.....	41

Kuvio- ja taulukkoluetelo

Kuvio 131

Taulukko 121

1 JOHDANTO

Aloitin tekemään opinnäytetyötä kiinnostuksen kautta Etelä-Pohjanmaan lasten ja perheiden palveluiden kehittämishankkeen (2017-2018) teettämästä kyselystä. Kyselyssä annettiin kuntalaisille mahdollisuus kehittämisideointiin tai vastaavasti oman mielipiteen saamiseen kuuluvaksi lapsi- ja perhepalveluihin liittyen. Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on selvittää, mitä mieltä kuntalaiset ovat Etelä-Pohjanmaan koulujen ja varhaiskasvatuksen toimivuudesta. Opinnäytetyön yhteistyökumppanina toimi Etelä-Pohjanmaan lasten ja perheiden palveluiden kehittämishanke (2017-2018). Opinnäytetyön tutkimus toteutettiin laadullisena tutkimuksena käyttäen valmista aineistoa.

Lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelma (LAPE) on Suomen hallituksen linjaama kärkihanke, jossa muutosta tehdään kohti lapsi- ja perhelähtöisiä palveluita. Tämän lisäksi lapsen oikeuksia vahvistavaa toimintakulttuuria sekä lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointia ja voimavaroja vahvistetaan. Painopiste sijoittuu nykyisten lapsi- ja perhepalveluiden palvelumuotojen ja toimintojen yhteensovittamiseen ja ohjauksen vahvistamiseen hallinto- ja aluerajat ylittävästi. (Sosiaali ja terveysministeriö 2018). Hyvinvoinnin- ja sivistyksen palveluja muokataan, sillä pirstaleisuudesta halutaan pois ja ammattilaisten tulee lisätä yhdessä tekemistä. Moniammatillinen ote ja verkostoituminen tukevat asiakaslähtöisyyttä. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2018) Muutos on olennainen, sillä tällä hetkellä lapsiperhepalvelut ovat unohtuneet kunnissa. Hyvinvointipalveluita ei kehitetä, vaan jatketaan samoilla menetelmillä. (Yle-uutiset 2018)

Opinnäytetyön alussa kerrotaan, mistä LAPE-uudistuksessa on kyse. Opinnäytetyötä jatketaan tietoperustassa, jossa käsiteltiin lasten- ja perheiden palveluiden nykyistä toimivuutta Suomessa ja nostettiin esille kuntalaisten vaikuttamismahdollisuudet. Tämän jälkeen on kerrottu varhaiskasvatuksen ja koulun roolista Suomen sisällä. Teoriaosuudesta edetään opinnäytetyön toteuttamisen kautta tuloksiin ja johtopäätöksiin. Opinnäytetyön lopussa pohditaan opinnäytetyön merkittävyyttä.

2 SUOMESSA TAPAHTUVAT MUUTOKSET

2.1 Maakunta ja sote-uudistus Suomessa

Suomessa Sipilän hallituksella on päämääränä toteuttaa maakunta- ja sote-uudistus. Maakunta- ja sote-uudistuksessa on tarkoituksena perustaa uudet maakunnat, uudistaa sosiaali- ja terveydenhuollon rakenne, palvelut ja rahoitus sekä siirtää maakunnille uusia tehtäviä. Uudistuksen on tarkoitus tulla voimaan 1.1.2021 alkaen. Uudistuksessa tavoitteena on tarjota ihmiselle yhdenvertaisempia palveluja, vähentää hyvinvointi- ja terveyseroja sekä hillitä kustannusten kasvua. Peruspalveluille luodaan vahvempi pohja ja digitaalisia palveluita otetaan käyttöön. Maakuntien rahoituksesta vastaa valtio. Sosiaali- ja terveydenhuollon rahoitus yksinkertaistetaan ja ihmisten valinnanvapaus otetaan huomioon palveluissa. Uudistuksessa tavoitteena on säästää sosiaali- ja terveydenhuollon kustannuksissa. (Maakunta- ja sote-uudistus 2018; Yleisesittely) Maakunta- ja sote-uudistuksen lainvalmistelu jatkuu. Eduskunta päättää maakunta- ja sote-uudistuksen etenemisestä syyskuudella 2018. (Maakunta- ja sote-uudistus 2018; Maakunnat.)

Maakuntauudistuksessa julkisen hallinnon sujuvoittaminen ja palveluiden turvaaminen toimivat jokaisen eduksi. Maakuntia tulee olemaan 18. Maakuntauudistuksella turvataan jokaiselle Suomen kansalaiselle mahdollisuus vaikuttaa ja osallistua. Maakuntauudistusta tarvitaan, koska palvelujen saatavuudessa sekä laadussa on eroja eri puolella Suomea asuvien kesken. Väestön ikääntyminen vaikuttaa palveluiden kustannuksiin ja tähän maakuntauudistuksella vaikutetaan takaamalla samat peruspalvelut kaikille. Kustannuksia järjeistetään sekä palveluja digitalisoidaan jolloin palveluiden tarjoaminen sujuu myös uudella tavalla verkon kautta. (Maakunta- ja sote-uudistus 2018; Maakunnat) Maakuntauudistuksen tullessa voimaan Suomen julkinen hallinto järjestetään kolmella tasolla. Nämä ovat valtio, maakunta ja kunta. Sosiaali- ja terveydenhuollon lisäksi maakunta hoitaa myös työ- ja elinkeinopalvelut, pelastustoimen, ympäristöterveydenhuollon, maaseudun kehittämisen ja

lomituspalvelut, aluekehittämisen sekä liikennejärjestelmäsuunnittelun. (Mikä ihmeen sote? 2018)

Nykyisin kunnat järjestävät sosiaali- ja terveyspalvelut. Vuodesta 2021 alkaen kotimaakunta tulee vastamaan sosiaali- ja terveyspalveluiden järjestämisestä. Kunnat vastaavat sosiaali- ja terveyspalveluiden uudistuksessa muun muassa päivähoidosta, kouluista ja kulttuuripalveluista. Sosiaali- ja terveyspalveluiden eli sote-palveluiden järjestäminen kuuluu uudistuksen jälkeen valtiolle sekä kunnille. Sote-uudistuksessa tavoitteena on saada palvelut toimimaan yhdessä palvelun tuottajasta riippumatta. Lähipalveluita monipuolistetaan ja haja-asutusalueilla liikkuvia palveluita hyödynnetään. Valinnanvapautta helpotetaan ja asiakkaalla on mahdollisuus valita palvelun tuottaja, maksut pysyvät samoina. Lapsiperheille tukea löytyy perhekeskuksista, jolloin palveluiden yhdistäminen on perheelle helpompaa. (Maakunta- ja sote-uudistus, 2018; Sote-uudistus) Sote-muutoksessa ideana on se, että sosiaali- ja terveyspalvelut kehittyvät ja uudistuvat vaiheittain. (Mikä ihmeen sote? 2018) Muutoksessa olennaista on myös se, että kunnat ja maakunnat tekevät yhteistyötä ja tukevat toisiaan. Tärkeää olisi kehittää toimintaa, joka helpottaisi kaikkia kuntalaisia. Epäolennaista on kilpailla siitä, kenen vastuulla minkäkin asian hoitaminen tai hoitamatta jättäminen on. Uusien menetelmien ja toimintamallien käyttöönotto vaatii asenteen muuttamista. (Heinonen ym. 2018)

Maakunnan ja samalla myös sosiaali- ja terveyspalveluiden muutos kulkevat osana opinnäytetyö aihettani, sillä ne ovat osana lasten sekä perheiden palveluita. Palveluita suunniteltaessa ja muutettaessa asiakkaiden näkökulma kuuluu ottaa huomioon entistä paremmin. Tämä tapahtuu sillä, että maakuntauudistusta eteenpäin ajaessa on suunniteltu palvelut jokaista Suomalaista palvelevaksi. Samalla sosiaali- ja terveyspalveluiden muutos tukee jokaista ja ehkäisee syrjäytymistä.

2.2 Lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelma

Lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelma eli LAPE on tämän hetkisen Juha Sipilän hallituksen yksi kärkihanke. Kaikkiaan hankkeita on käynnissä tällä hetkellä 26. Kärkihanke poikkeaa aiemmin toteutetuista hankkeista, sillä tämä hanke on

historiallisesta näkökulmasta todella laaja. Tarkoituksena on uudistaa lasten ja perheiden palvelut kokonaan. Lapsen oikeuksien ja edun huomioiminen, sekä vanhemmuuden tuki korostuvat ja ovat tärkeitä uudistuksessa. Hankkeen tavoitteena ovat lasten ja nuorten hyvän elämän edistäminen sekä perheen hyvinvoinnin tukeminen, tavoitteena on myös luoda lapselle ja nuorelle suotuisa kasvu- ja oppimisympäristö. Tärkeää on, että sopiva tuki pyritään antamaan oikeaan aikaan. Tällöin korjaavista palveluista siirrytään ehkäiseviin palveluihin, jolloin kustannuksissa pystytään pysymään aisoissa (Sosiaali ja terveysministeriö 2018).

LAPE-muutosohjelma pyrkii uudistamaan toimintakulttuuria hallinto- ja ammattikeskeisyydestä lapsi- ja perhelähtöisyyteen, jolloin palvelut tuodaan perheen lähelle ja perheet kohdataan paremmin. Ammatillaiset tekevät työtä yhdessä ja vahvistavat vanhemmuuden tukea ja kasvua tukevia ihmissuhteita. Muutosohjelmassa tehdään niin kansallista kuin maakunnallistakin muutostyötä. Muutostyö on meneillään vuosina 2017–2018 jokaisen tulevan maakunnan alueella. (Hankkeen kuvaus 2018) Palvelujen tulee olla lapsi- ja perhelähtöisiä. Maakuntauudistus jakaa järjestämisvastuun lasten, nuorten ja perheiden palveluista kunnan ja maakunnan välille. Tämä jako ei saa vaikuttaa heikentävästi palveluiden saatavuuteen. Palveluiden tuottajina kunnat vastaavat sivistystoimen ja maakunnat sosiaali- ja terveystoimen palveluista, tämän vuoksi perhe- ja palveluministeri Annika Saarikko ja opetusministeri Sanni Grahn-Laasonen toivovat yhteistyön sujuvan rajoja miettimättä. (Sosiaali- ja terveysministeriön tiedote 2018)

Lapsi- ja perhepalveluiden toimintaperiaatteena on saada yksi, ennakoitavissa oleva ja ymmärrettävä palvelukokonaisuus. Tätä kautta vahvistetaan vaikuttavuuden arviointia ja toimintaa. Tarkoituksena on vahvistaa lasten ja nuorten osallisuutta. Perheitä tuetaan tavalla, jossa lapsi ja nuori voi elää ikäkautensa mukaista elämää omassa kodissaan, käydä lähikoulua tai vastaavasti päiväkotia. Tuki ja hoito räätälöidään yksilöllisten tarpeiden mukaan yhdessä perheiden kanssa yli toimintayksikkörajojen. Ideana on se, että pelkkä huolen aihe toimii tuen saamisessa. Näin varmistetaan tuen oikea-aikaisuus. Asiakkaiden pompottelu palveluista toiseen loppuu. Jos työntekijä ei voi itse auttaa sillä hetkellä, otetaan asiakkaan oma lähiverkosto mukaan auttamiseen eikä lähetetä seuraavalle työntekijälle. Verkostona toimiminen tapahtuu niin, että tehdään yhteistä työtä.

Asiakas voi ottaa yhteyden palveluun eri tavoin. Asiakas voi tulla paikalle itse, asioida sähköisesti tai soittaa. (Heinonen ym. 2018)

2.3 Lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelma Etelä-Pohjanmaalla

Hanketta Etelä-Pohjanmaalla koordinoi paikallisesti maakunnallinen LAPE-ryhmä sekä hankehenkilöstö yhteistyössä LAPE-muutosagentin kanssa. Hanketta tukevat sosiaali- ja terveysministeriö, terveyden- ja hyvinvoinninlaitos sekä opetus- ja kulttuuriministeriö. Seinäjoen kaupunki hallinnoi hanketta. Etelä-Pohjanmaalla uudistusprosessissa on tarkoituksena saada kehitettävät palvelurakenteet osaksi pysyvää palvelurakennetta. Kehittämistyöhön osallistuvat kaikki alueella toimivat kunnat ja kuntayhtymät, jotka tuottavat peruspalveluja. Kehittämistyöhön osallistuu laaja joukko viranhaltijoita, yhteistyökumppaneita monelta tahoilta sekä järjestöistä ja muista kehittämishankkeista. (LAPE Etelä-Pohjanmaa 2018)

Etelä-Pohjanmaalla kehittämisen osa-alueksi on mainittu erityis- ja vaativan tason palveluiden uudistaminen, perhekeskustoimintamallin kehittäminen ja käyttöönotto sekä lapsen oikeuksia ja tietoperustaa vahvistava toimintakulttuurin muutos. Ensisijaiseksi kehittämiskokonaisuudeksi on valittu perhekeskusmallin luominen, johon sisältyy olennaisesti erityistason palveluiden uudistaminen. Perhekeskusmalliin liittyy myös yhteistyörakenteiden luominen varhaiskasvatuksen, koulun ja oppilaitosten kanssa. Toimintakulttuurin muutos on hankkeen läpileikkaava periaate, jota erilaisten välineiden ja toimintatapojen kautta otetaan osaksi palveluita. (LAPE Etelä-Pohjanmaa 2018)

Muutosohjelman tulostavoitteita on monta, mutta pääpaino on lasten ja nuorten hyvinvoinnin paranemisessa. Hyvinvointiin liittyvät vaikutukset tulevat näkymään vasta pidemmän ajanjakson päästä, sillä uuden kulttuurin oppiminen ja käyttöönotto vievät aikaa, sillä ensin tavoitteita tukevat ja tavoitteisiin pyrkivät toimintatavat juurrutetaan peruspalveluihin ja tätä kautta aletaan työstämään palveluiden käyttäjien kanssa. Vuoteen 2025 mennessä LAPE-hankkeen tuloksiksi on kuitenkin oletettavana, että lasten, nuorten ja perheiden yhdenvertaisuus on lisääntynyt, eriarvoisuus on vähentynyt ja erilaisuutta sekä monimuotoisuutta on opittu ottamaan enemmän huomioon. Näiden lisäksi lasten, nuorten ja perheiden omia voimavaroja,

elämänhallintaa sekä autetuksi tulemista, osallisuutta ja kohdatuksi tulemisen kokemuksia on vahvistettu. (Halme ym. 2017) Tällä hetkellä kehittämistyö on edennyt hyvään tahtiin. Kuntalaiset, kokemusasiantuntijat ja asiakaskehittäjät on otettu osaksi maakunnallisia kehitysryhmiä. Kehityksessä ja toimintamallien kokeilussa tarkoituksena on se, että ne otetaan käyttöön jo ennen maakuntamuutoksen lopullista muotoa. Näin ollen uusia menetelmiä juurrutetaan nykyiseen toimintaan mukaan aikaisemmassa vaiheessa, jotta hyödyt ja kehittyminen osaksi palveluita muokkautuvat ajan kanssa. (Väliraportti 2018) Etelä-Pohjanmaalla kuntalaiset suhtautuvat muutokseen myönteisesti. Keskimääräistä enemmän eteläpohjalaisia olisi valmiina muutoksen vastaanottoon heti, kun uudistus astuu voimaan. (Tiedote 2018)

Etelä-Pohjanmaalla kuin muuallakin Suomessa on tärkeää huomata se, että ihmisten asenteet ja kokemukset voivat olla erilaisia. Kuitenkin opinnäytetyön aihetta ajatellen Etelä-Pohjanmaan ja koko Suomen alueella lasten- ja perheiden palveluiden muutosta halutaan toteuttaa mahdollisimman asiakaslähtöisesti. Seuraavassa luvussa käsittelen opinnäytetyön teoriaa, jossa lasten ja perheiden palveluita katsellaan kuntalaisten näkökulmasta. Olennaisimpia lasten ja perheiden palveluita käydään läpi ja erityisesti olen ottanut käsittelyyn varhaiskasvatuksen ja koulun Suomessa.

3 ASIAKASOSALLISUUS JA LAPSIPERHEIDEN PALVELUT SUOMESSA

3.1 Asiakasnäkökulma ja asiakasosallisuus

Sosiaali- ja terveystalveluiden uudistuksen keskiössä ovat asiakaslähtöiset palvelut ja asiakkaiden parempi kohtaaminen. Asiakkaiden kokemusta ja tietoa kerätään ja tarvitaan palveluiden kehittämiseen, suunnitteluun ja lopulta toteuttamiseen. Asiakkaiden osallistumisen väyliä on monia ja uudistusta ajatellen on tietoja kerätty jo valmiilla vaihtoehtoilla, kuten raatien kautta tai palautetta keräämällä. (Asiakkaat ja sote 2018) Kuntalainen on kunnan tarjoamien palveluiden asiantuntija, koska hän käyttää kyseisiä palveluita. Heidän mielipiteensä perustuvat niin omiin kokemuksiin, kuin heidän lähipiirinsä antamaan palautteeseen palveluista. Kuntalaiset haluavat, että oma kunta pystyisi tuottamaan mahdollisimman kattavasti ja monipuolisesti palveluita, jotka hyödyttävät kaikkia kunnassa asuvia. Verojen maksaminen toimii katteena sille, että kuntalaiset saavat mahdollisimman tasaisesti perusterveydenhuoltoa. (Mansikkamäki & Visuri 2001, 8-10)

Palvelujärjestelmän uudistamistyössä keskeisinä tavoitteina on kehittää asiakasosallisuutta, asiakaslähtöisyyttä ja palveluiden saatavuutta. Sosiaali- ja terveystalveluiden asiakaslähtöiseksi saaminen tarkoittaa sitä, että asiakkaat osallistuvat palvelujärjestelmän ja palveluiden suunnitteluun. Asiakkaiden näkemyksiä huomioidaan haasteiden ratkaisuiissa, uusien toimintamuotojen suunnittelussa ja itsessään palveluita toteuttaessa. Asiakkaat otetaan tasavertaisesti asiantuntijoiksi, jolloin heidän osaamisensa, heiltä saatava tieto sekä voimavarat nähdään tärkeänä ja hyödyttävänä palvelujärjestelmän kehittämistyössä. (Sote-uudistus 2018) Asiakkaiden kuuleminen ja aktivoiminen on otettu nykyisellään paremmin huomioon, sillä hyvinvointiyhteiskunnallinen ajattelutapa on passivoittanut osallistujia. Asiakkailta nähdään olevan kokemuksellista tietoa, joka halutaan tuoda esille. (Saarela 2011)

Asiakasnäkökulmaan liittyy vahvasti asiakaslähtöisyys. Asiakaslähtöiset palvelut vastaavat sekä asiakkaiden tai asiakasryhmien tarpeita että toiveita. Asiakaslähtöisessä palvelussa asiakkaat osallistuvat palveluiden suunnitteluun ja

valintaan. Jos palveluja tarkastellaan väestön näkökulmasta, on asiakaslähtöisyys lähellä käsitteitä oikeudenmukaisuus ja tasa-arvo. Kaikkien palveluiden tuottaminen asiakaslähtöisesti koskee palvelujärjestelmässä työskenteleviä. Asiakasnäkökulma kuuluu ottaa huomioon kaikessa päätöksenteossa ja palvelutoiminnissa niin, että palveluista muodostuu asiakkaan näkökulmasta toimiva palvelukokonaisuus ja -prosessi. Asiakaslähtöisyyden varmistaminen edellyttää väestön hyvinvoinnin ja tuen tarpeiden seuraamista säännöllisesti (Perälä, Halme & Nykänen 2012)

Lapsiperheiden näkemysten kunnioittaminen ja mukaanottaminen päätöksentekoon palveluita päätettäessä toisivat palvelujen kehittämiseen paremmin asiakasnäkökulmaa. Palveluita kehittäessä lasten ja lapsiperheiden näkemysten painoarvo ei pääse esille, vaan ensijaisesti päätöksiin vaikuttaa kunnan taloustilanne. (Reivinen & Vähäkylä 2013, 128.) Sote-lainsäädäntö vaikuttaa siihen, että asiakas osallistuu omien palveluidensa suunnitteluun. Sote-lainsäädäntöä ja maakuntauudistusta kehittäessä pyritään tuomaan asiakas osalliseksi kaikkeen häntä koskevaan palveluketjuun uudella tavalla. Asiakasosallisuudella tarkoitetaan tässä yhteydessä sitä, että asiakas on aktiivisena palvelujen suunnittelussa, tuottamisessa, kehittämisessä ja arvioinnissa jokaisessa prosessin vaiheessa. Osallisuuden vahvistavasta toiminnasta vastaa ammattilainen, joka on vuorovaikutuksessa asiakkaan kanssa ja aktivoi tätä omien palveluiden asiantuntijaksi. Yhteisellä kehittämisellä eli asiakasosallisuudella ja ammattilaisen vuorovaikutuksella saadaan aikaan muutoksia, mutta tämän lisäksi asiakkaan ääni kuuluu saada kuuluvaksi päättävälle taholle. Asiakasosallisuuden päätarkoituksena ovat palveluiden oikea-aikaisuus, paremmin toimiminen ja se, että palvelut vastaavat asiakkaan tarpeita. Palveluiden kuuluu olla yhdenvertaisesti kaikkien saatavissa. Yhdenvertaisuus ei tarkoita sitä, että palvelu on kaikille samanlainen, vaan se räätälöidään asiakkaan tarpeiden mukaan hänelle sopivaksi. (Linnanmäki 2018)

3.2 Hyvinvointia tukevat palvelut Suomessa

Kunnat vastaavat suurelta osin lasten ja perheiden terveyttä ja hyvinvointia tukevien palveluiden tuotannosta ja kaikilla kunnilla on myös järjestämisvastuu. Kunta voi

hoitaa laissa säädetyt tehtävät itse tai yhteistoiminnassa muiden kuntien kanssa tai hankkia palveluita muilta palveluiden tuottajilta. Vaihtoehtoisia organisointitapoja ovat tilaaja-tuottajamallit, yritystoiminta, kilpailutus, ostopalvelut, palvelusetelit ja tehtävien siirto järjestöille. (L 410/2015.)

Palveluita tuottaa jokainen Suomen kunta, joka on määritelty laissa. Kunta ostaa osan palveluista yksityiseltä puolelta, mikäli ei pysty itse järjestämään palveluita tarpeen mukaan. Myös järjestöt ja vapaaehtoiset toimivat osittain palveluverkossa tarjoamassa omia vaihtoehtojaan palveluiden lisäksi ja rinnalle. Näiden lisäksi mukaan luetaan seurakunta. Suurimpana haasteena kunnilla onkin löytää ja tavoittaa palveluiden ulkopuolelle jäävät lapset, nuoret ja perheet sekä tarjota heille heidän tarvitsemiaan palveluita ja tukia. (Reivinen & Vähäkylä 2013.) Eriarvoistuminen on yksi syy sille, miksi muutosta halutaan tällä hetkellä viedä eteenpäin. Pohjoismaissa on havaittavissa eriarvoistumista voimakkaasti köyhien ja rikkaiden välillä, tämä vaikuttaa olennaisesti suomalaisten kokemukseen yhdenvertaisuudesta ja ongelman voidaan sanoa vaikuttavan myös ylisukupolisesti. (Kvist 2012) Kaikille suomalaisille pyritään tuottamaan samat ja tasa-arvoiset palvelut, mutta käytännössä perheiden tilanne on huonontunut vuosien aikana. Sosioekonomisella asemalla eli vanhempien koulutuksella ja varallisuudella, on vaikutusta perheiden hyvinvointiin. (Kaikkonen ym. 2012)

Palveluita kehitetään ja muutetaan valtakunnallisesti, tähän muutokseen pyritään taloudellisen tilanteen tasapainoittamiseksi. Palvelujärjestelmän uusiminen tuottaa samalla myös paljon haasteita kunnille ja vaatii sitoutumista muutokseen. Palvelurakennetta muuttaessa olennaiseksi tulee se, että nykyiset asiakkaiden palvelu- ja hoitoketjut eivät katkea tai pääse katoamaan. Itsessään lapsiperheiden palvelut eivät nykyisellään ole yhtenäisiä, joten yhdistämistä ja muutosta tarvittaisiin joka tapauksessa. Palveluista pyritään muodostamaan toiminnallinen kokonaisuus, joka palvelee kaikkia. (Reivinen & Vähäkylä 2013, 121-134)

3.3 Lapsiperheiden hyvinvointia tukevat palvelut

Vanhempien vastuulla on ensijaisesti aina heidän lastensa hyvinvointi ja kehityksen tukeminen. Lapsien, nuorten ja perheiden kanssa työskentelevien tehtävänä on tukea vanhempia ja auttaa tarvittaessa. Lapset ja nuoret ovat suuren osan ajastaan sellaisissa kehitysympäristöissä, kuten varhaiskasvatus ja perusopetus. Näiden lisäksi lapset ja perheet käyttävät muitakin sosiaali- ja terveyspalveluita sekä erilaisia vapaa-ajan toimintoja. Lapsiperheiden palvelut toimivat joko jatkumoina tai joihinkin voidaan siirtyä erilaisten vaiheiden kautta. Tästä esimerkkinä esikoulusta peruskouluun siirtyminen. Osa palveluista taas tapahtuu niin, että palveluita voidaan käyttää samanaikaisesti. Itse palvelukokonaisuus muokkautuu lapsen, nuoren tai perheen tarpeiden mukaan ja tavoitteena on muodostaa elämäntilanteeseen sopiva kokonaisuus. (Reivinen & Vähäkylä 2013.) Lapsilla ja nuorilla on oikeus elää hyvää elämää. Vanhemmillä on päävastuu hyvän elämän tuottamisesta. Kuitenkin tukena toimivat kunnat, valtio, järjestöt ja monet muut toimijat. Tarkoituksena on, että vanhemmat saavat tarvitsemaansa tukea lasten ja nuorten hyvän elämän järjestämiseen. (LAPE-esite 2018)

Lapsiperheiden keskeisiä kaikille suomalaisille kuuluvia peruspalveluita ovat äitiys- ja lastenneuvolat, koulu- ja opiskeluterveydenhuolto, varhaiskasvatus ja perusopetus. Tämän lisäksi palveluihin kuuluu kohdennettuja palveluita, joita ovat esimerkiksi perhetyö tai varhainen tuki päivähoitossa. Lapsiperheet voivat halutessaan liittyä myös yhteisöllisimpiin tekemisiin, joihin kuuluu esimerkiksi erilaiset kerhot tai harrastusmahdollisuudet. (Lammi-Taskula & Karvonen 2014, 229.) Lapsiperheiden hyvinvointia tukevia palveluita tuottavat opetus-, sosiaali-, terveys-, kulttuuri-, nuoriso- ja liikuntatoimet. Näiden lisäksi mukana ovat järjestöt, yksityiset yritykset ja seurakunta. (Reivinen & Vähäkylä 2013, 121-127.) Sosiaalisesta näkökulmasta katsottuna, myös EU tukee vanhempia lasten kanssa sillä, että se mahdollistaa töihin paluun eikä jätä perheitä yksin rahallisen tilanteen kanssa. Tästä hyvänä esimerkkinä ovat äitiys- ja vanhempainvapaat lapsen syntymän jälkeen, jolloin vanhemmillä on aikaa järjestää uudelleen heidän arkensa lapsen kanssa toimivaksi (Jenson & Sineau 2001).

Peruspalveluiden puutteet näkyvät siinä, että ehkäiseviä palveluita on heikosti saatavilla. Tämä taas johtaa kohdennettujen palveluiden käyttöön. Erityis- ja erikoispalveluiden käyttö on lisääntynyt ja voimavarat kuluvat korjaaviin palveluihin. (Lammi-Taskula & Karvonen 2014, 228.) Tutkimuksen mukaan, lainsäädännössä määritellyt lapsiperheille suunnatut toimet ja palvelut näyttävät erilailla palveluiden käyttäjien ja palveluiden tuottajien näkökulmasta. Ennaltaehkäiseviä palveluita pyritään tuottamaan, mutta todellisuudessa näitä palveluita tarvittaisiin enemmän eikä palveluita tarjota oikealla määrällä suhteessa tarpeeseen. (Dunst, Johanson & Trivette 1991.)

Päiväkoti ja koulu ovat suomalaisten lasten elämässä kasvun, kehityksen ja oppimisen kautta merkittäviä. Päiväkodin ja koulun tehtävänä on oppimisen sekä hyvinvoinnin tukeminen. Suomalaisesta näkökulmasta kumpikin instituutio vahvistaa tasa-arvoa ja hyvinvointia. Päiväkoti ja koulu pyrkivät muodostamaan jatkumon lapsen kasvun ja oppimisen tiellä. Kouluun meno ja aloitus toimivat myös perheessä keskeisenä siirtymänä. Tutkimuksessa on havaittu se, että siirtymien onnistuminen määrittää sekä ennustaa lapsen sosiaalista sopeutumista, koettua hyvinvointia ja myöhempää menestystä koulussa. (Karila, Lipponen & Pyhältö 2013)

3.4 Varhaiskasvatus Suomessa

Laki varhaiskasvatuksesta (L 19.1.1973/36) määrittää päivähoiton tavoitteeksi tukea koteja kasvatustehtävässä ja kotien kanssa yhdessä edistää lapsen persoonallisuuden tasapainoista kehitystä. Lain mukaan hyvä päivähoito tukee lapsen kasvua sekä suojaavia tekijöitä ja suojaa lasta kasvuympäristön riskitekijöiltä. Suomessa lapsuuden osittainen viettäminen muualla kuin perheessä on tasa-arvoa parantavaa. Tämä ilmenee sillä, että lapsille on järjestetty erilaisia palveluita, jotka palvelevat yhteiskunnallisia ja sivistyksellisiä tavoitteita. Näillä palveluilla tarkoitetaan esiopetus- ja varhaiskasvatuksen palveluita. (Kekkonen 2004) Varhaiskasvatus tarkoittaa lapsen suunnitelmallista ja tavoitteellista kasvatuksen, hoidon ja opetuksen muodostamaa kokonaisuutta. Varhaiskasvatuksen peruselementteihin kuuluu tukea lapsen kasvua, oppimista ja kehitystä ja edistää hyvinvointia. Jokaisella alle koulu-ikäisellä lapsella on oikeus

saada varhaiskasvatusta. Vanhemmat päättävät lasten osallistumisesta varhaiskasvatukselliseen toimintaan. Lapsilla on kuitenkin velvollisuus osallistua esiopetukseen, tähän on tullut muutos 1.8.2015. (Opetushallitus. 2018; Varhaiskasvatus) Varhaiskasvatussuunnitelman uudistus haastaa työntekijät myös ottamaan lapset paremmin huomioon siltä kannalta, että lapset itsessään opetetaan tekemään asiat ilman, että työntekijät auttavat ja tekevät puolesta. Tämä tukee ja harjoittaa lasten omaa ajattelukykyä ja omatoimintaa, joka tukee taas kouluun menemistä myöhemmässä vaiheessa. (Koivula ym. 2017)

Varhaiskasvatus on alunperin ollut vähävaraisten lastenhoitoa, mutta myöhemmin on alettu kasvattamaan lapsia yhteiskuntakelpoisiksi päivähoidon kautta ja eriarvoisuus on poistunut. Varhaiskasvatus ja itsessään päiväkotitoiminta on suunniteltu sitä varten, että vanhemmat voivat käydä töissä. Tästä on hyötyä, sekä yhteiskunnalle, että perheille itselleen. Jo varhaiskasvatukseen liittyvässä koulutuksessa aletaan ottamaan huomioon lapsen etu, joka koskee myös vanhempien kanssa toimimista. (Kettunen & Simola 2012, 229-248). Lapsen ollessa päiväkodissa, lapsen vanhemmat tekevät yhteistyötä päiväkodin työntekijöiden kanssa. Lasten vanhemmat, työntekijät ja lapset kohtaavat päivittäin, jolloin vuorovaikutussuhteen luominen eri toimijoiden välille helpottuu. (Karila, Lipponen & Pyhältö 2013)

3.5 Koulu Suomessa

Perusopetuksen eli koulun tehtävänä on oppilaiden kasvattaminen ja opettaminen. Tarkoituksena on tukea oppilaiden kasvua ihmisenä ja yhteiskunnan jäsenenä. Tämän lisäksi opetetaan tarpeellisia tietoja ja taitoja. Suomessa perusopetus on maksuton. Koulun ohella opiskelijoille on tarjottuna ilmainen oppislashuolto. (Opetushallitus 2018; Perusopetus) Perusopetuslaissa on määritelty tavoitteeksi edistää sivistystä ja tasa-arvoisuutta yhteiskunnassa ja antaa oppilaille edellytyksiä osallistua koulutukseen. Yhdenvertaisuus on turvattu oppimisessa koko maan alueella. (L 21.8.1998/628.)

Koulun päivittäisen toiminnan järjestäminen asianmukaisella tavalla on kaikkein parasta hyvinvointia edistävää toimintatapaa. Sopivankokoiset ja oikealla tavalla

muodostetut oppilasryhmät lisäävät hyvinvointia sekä oppilaiden mahdollisuutta saada huomiota ja yksilöllistä opetusta. Samoin erityisopetuksen riittävä sekä oikea järjestäminen ja tukiopetus pätevien opettajien kautta luo perusopetuksen kautta turvaa lasten kehitykseen. Oppilashuollolla tarkoitetaan oppilaan hyvän oppimisen, hyvän psyykkisen ja fyysisen terveyden sekä sosiaalisen hyvinvoinnin edistämistä ja ylläpitämistä sekä niiden edellytyksiä lisäävää toimintaa (L 30.12.2013/1287).

Koulun järjestämiin oppilashuollon palveluihin kuuluvat terveydenhuollon lisäksi koulupsykologin ja koulukuraattorin palvelut. Palveluiden saanti voi kuitenkin olla haastavaa, sillä palveluiden työntekijät voivat kulkea monessa eri koulussa viikon aikana. (Syrjänen 2012, 38-39.) Kouluterveydenhuoltoa toteutettaessa kiinnitetään huomiota myös opiskeluympäristöön ja turvallisuuteen. Riittävä tuki ja ohjaus kuuluvat oppilaiden peruspalveluihin (Poutiainen 2016) Koulussa oppilaat pääsevät osaksi hyvinvointiyhteiskuntaa juuri tästä näkökulmasta, että he pääsevät erilaisten palveluiden piiriin. Paljolti riippuu lasten ja nuorten omasta kokemuksesta, miten he kokevat erilaiset palvelut jotka on oppilashuollon ja koulun sisään asetettu.(Kiilakoski 2014) Koulu nykyisellään vertailee oppilaita heidän suoritustensa kautta. Yksilöitä arvioidaan, mutta koulussa on myös yhteisöllinen puoli. Koulussa opetellaan samalla arjen taitoja, kun opiskellaan muiden kanssa.(Ahonen 2003.)

Opiskeluhoiltopalvelut ovat kehittyneet vuodesta 2009. Kuitenkin palveluissa on todettu olevan kehitettävää. Suurin osa kouluista ja oppilaista kokee, että palvelut ovat riittävät. Kuitenkin osa kouluista on ilmoittanut, että palveluiden saannissa ja henkilöstössä on puutteita. Opiskeluhoiltopalveluita kuuluisi kehittää enemmän yksilöitä kuuntelemalla. Eroja on huomattu koulujen välillä sekä eri oppilasryhmien kesken. Erityisesti vähätuloisten perheiden lapsilla on tutkimuksen mukaan todettu olevan enemmän hyvinvointiin ja terveyteen liittyviä tuen tarpeita. Koululla ja opiskeluhoilolla onkin mahdollisuus tukea ja edistää tasa-arvoisuutta ja yhdenvertaisuutta oppilaiden kesken. (Perusopetuksen opiskeluhoillon tilannekuva 2017)

Koulu järjestää opiskelijoille oppimisen tueksi oppilaan ohjausta ja riittävää tukea koko peruskoulun suorittamisen ajan. Tukea on annettava heti, jos tuen tarvetta

ilmenee. Tuen saaminen ja antaminen riippuu oppilaan yksilöllisestä tarpeesta ja hänelle voidaan tarjota monta tukea yhtäaikaan. Myös tuen tarpeen pituus määritellään yksilön mukaan. Mitä aikaisemmin oppilas saa tukea, sitä paremmin ja varmemmin saadaan vältettyä vaikeuksien kasaantumisen ja laajenemisen. Tavoitteena on myös se, että varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen puolelta tulee saumaton tie kouluun mentäessä, mikäli tarve todetaan jo ennen kouluun siirtymistä. Olennaista tuen saannissa ja sen saumattomuudessa on myös huoltajan kanssa yhteistyön tekeminen ja moniammatillisuuden toimivuuden varmistaminen. (Opetushallitus 2018; Oppimisen ja koulunkäynnin tuki)

Varhaisessa vaiheessa huomattu lapsen ja nuoren avun ja tuen tarpeiden tunnistaminen ja tuen tarjoaminen antavat todennäköisimmin mahdollisuuden kevyemmälle, lyhytkestoisemmalle tuelle ja voimavaroja tarvitaan vähemmän. Tuen tarpeet ovat moninaisia, jolloin niiden tunnistamiseen ja tilanteiden selvittämiseen tarvitaan yhdessä sovittuja toimintatapoja sekä erilaisia keinoja. Koulussa toimiva henkilökunta tapaa lapsia ja nuoria päivittäin, joten he toimivat avainasemassa huolten tunnistamisessa. Onkin huolestuttavaa, että vain osa oppilaista kokee pystyvänsä puhumaan omista huolistaan koulussa. Säännöllisesti järjestetyt terveystarkastukset ovatkin tällä hetkellä yhtenä tavoitteena varhaisessa tuen tunnistamisessa ja palveluissa. (Halme ym. 2018)

4 OPINNÄYTETYÖN TOTEUTTAMINEN

4.1 Tutkimuksen tavoitteet ja tutkimustehtävä

Tutkimustehtävänä on selvittää mitä mieltä vastaajat ovat Etelä-Pohjanmaan koulujen ja varhaiskasvatuksen toimivuudesta. Tuomalla esille mielipiteensä tai ajatuksensa mahdollistetaan muutokseen vaikuttava asiakasnäkökulma ja tämän esille nostaminen. Tutkijan näkökulmasta arvokasta on myös huomioda se, että tutkittavassa aineistossa käsitellään toisiinsa liittyviä aineistoja. Nämä aineistot on kirjoitettu yhteen vastausten muodossa, mutta vastauksista on erotettavissa mitä asioita vastaajat ovat halunneet nostaa esille.

Valitsin tutkimuskysymyksen, jonka avulla olen aineistoa käynyt läpi. Tutkimuskysymykseen haen vastauksia teorian ja aineiston kautta. Tutkimuskysymys on:

Millaista muutosta kuntalaiset haluavat varhaiskasvatukseen ja kouluun Etelä-Pohjanmaalla?

4.2 Aineiston esittely

Aineistona toimii Etelä-Pohjanmaan lasten ja perheiden palveluiden kehittämishankkeen (2017-2018) työntekijöiden keräämä Lasten ja perheiden palvelujen kehittäminen Etelä-Pohjanmaalla -aineisto. Aineisto koostuu asuinkunnan lisäksi 5 eri kysymyksestä(Taulukko 1):

Taulukko 1

2	Mitä muutoksia toivot lasten, nuorten ja perheiden palvelujen toimintatapoihin ja -kulttuuriin?
3	Miten voidaan paremmin tukea parisuhteita, vanhemmuutta ja erotilanteita?
4	Miten varhaiskasvatus, koulu ja oppilaitokset voivat olla paremmin lasten ja nuorten hyvinvoinnin tukena?
5	Miten voidaan kehittää lasten ja nuorten erityispalveluita, esimerkiksi lasten ja nuorten erikoissairaanhoidon ja lastensuojelua?
6	Mitä muita kehittämissajatuksia sinulla on lasten ja perheiden palveluihin?

Aineistoa on alettu keräämään hankkeen kautta elokuussa 2017. Opinnäytetyötä varten aineistosta on otettu elokuusta 2017 asti toukokuuhun 2018 tulleet vastaukset. Kokonaisuudessaan kyselyyn vastanneita henkilöitä oli kyseisellä hetkellä 90. Aineistoa on katsottu elokuussa 2018, kun alustavia tuloksia on esitelty Maakunnan sivistysjohdon ja LAPE-hankkeen tapaamisessa 28.8.2018. Tällöin vastanneita on ollut 104 henkilöä, joten aineisto on laajentunut aineiston luovuttamisen jälkeen. Koska aineiston kysymyksiin vastaaminen on mahdollista vuoden 2018 loppuun saakka, elää aineisto vielä hankkeen loppumiseen saakka.

Aineistossa jokainen vastaaja on vastannut niihin kysymyksiin, jotka on kokenut itselleen tärkeäksi. Osassa vastauksissa oli vastaus jätetty tyhjäksi, jos vastaajalla ei ollut aiheeseen kirjoitettavaa. Käsittelin koko aineiston kysymykset ja vastaukset, joista poimin ja rajasin kouluun ja varhaiskasvatukseen liittyvät vastaukset. Rajauksen tein etsimällä jokaisen vastauksen, jossa mainittiin sanat varhaiskasvatus, päivähoito ja koulu. Tämän lisäksi otin käsittelyyn kaikki vastaukset kysymyksestä numero 4, sillä siinä kysyttiin suoraan, miten varhaiskasvatus, koulu ja oppilaitokset voivat olla paremmin nuorten hyvinvoinnin tukena. Näiden lisäksi vastauksista on voitu havaita myös se, että vastaajat ovat myös tyytyväisiä nykyisiin palveluihin eivätkä näe muutokselle syitä.

4.3 Tutkimusmenetelmä ja sisällönanalyysi

Tutkimusmenetelmänä käytetään kvalitatiivista tutkimusta. Kvalitatiivisessa eli laadullisessa tutkimuksessa huomio kiinnittyy tutkittavan ilmiön näkökulmaan, merkityksiin ja näkemyksiin. Laadullisessa tutkimuksessa ideana on löytää ilmiölle ymmärrys ja menetelmällä halutaan saada ilmiöstä syvällisempi näkemys. Tavoitteena on tutkittavan ilmiön kuvaus, ymmärrys ja tulkinnan antaminen. Laadullisessa tutkimuksessa tulokset pätevät kohdetapauksiin eivätkä ole yleistettävissä. Kvalitatiivisessa tutkimuksessa tutkimusmenetelmät vaikuttavat tuloksiin ja päättelyssä edetään yksittäisistä havainnoista tuloksiin. (Kananen 2014, 16-20.)

Valmiin kyselyn ja vastausten analysoiminen tuo samalla hyötyjä ja haittoja tutkimuksen etenemiseen. Valmista kyselyä analysoitaessa tutkijalla on valmiina aineisto jota käsitellä ja katsoa, näin omasta mielestäni olen saanut etäisyyttä aiheeseen. Aineiston koodaaminen ja tutkimuksen tulosten etsiminen taas voi olla haastavampaa. Tämän huomasin omassa opinnäytetyö prosessissani, sillä aineisto on todella laaja ja sieltä omaan aiheeseen liittyvien vastausten poimiminen ja analysoiminen vaati oman aikansa. Varmaa ei ole, miten vastaajat ovat suhtautuneet kyselyyn vastaamiseen ja kokevatko he vastaamisen tärkeäksi itselleen. Ei ole myöskään tiedossa ovatko vastausvaihtoehdot olleet helposti ymmärrettäviä, vai käsittävätkö vastaajat kysymykset eri tavalla tutkimuksen kysyjän laatijan näkökulmasta. Myös avointen vastausten koodaaminen voi olla haastavaa, sillä vastaajat määrittelevät itse, kuinka kirjavaa heidän vastauksensa on. Tässä kyselyssä vastaajat määrittelevät itse kiinnostuksensa vastata kysymyksiin lapsi- ja perhepalveluiden kehittämisessä. Heidän omat kokemuksensa ja toiveensa vaikuttavat annettuihin vastauksiin. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2009, 193-204)

Tein sisällönanalyysin dokumenteista. Dokumentti on tekstiksi muokattu tiedosto. Opinnäytetyössä sisällönanalyysi tehdään sekundaariaineiston eli valmiiksi kerätyn aineiston pohjalta. Aineiston ovat keränneet Etelä-Pohjanmaan Lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelman työntekijät. Sisällönanalyysin aloitin siitä, että aineistolta kysytään tutkimusongelman mukainen kysymys. Aineistosta tunnistetaan tutkimusta ajatellen kiinnostavat asiat, jotka pelkistetään yksittäisiksi ilmaisuiksi.

Tämän jälkeen ilmaisut ryhmitellään yhtäläisten ilmaisujen joukoiksi. Samaa tarkoittavat ilmaisut menevät saman alaluokan ja lopuksi pääluokan alle. Alaluokalle ja pääluokalle annetaan sisältönsä vastaava nimi. Kriittisin vaihe analyysin teossa on silloin, kun tutkija päättää, mihin ala- tai pääluokkaan yhdistää ilmaisut. Analyysia jatketaan yhdistelemällä samankaltaisia alaluokkia pääluokiksi. Analyysia jatketaan niin kauan, että jokainen luokka yhdistyy yhdeksi pääluokaksi. Näiden kaikkien luokamuotojen avulla vastataan tutkimusongelmiin. Tärkeää on huomata analyysin eteneminen, pelkistäminen ja ryhmitely luokitellaan aineiston kuvaukseksi. Pääluokkien luominen on kokonaisuuksien yhteensovittamista. (Tuomi & Sarajärvi 2002, 102-105.)

Sisällönanalyysissa aineisto saadaan järjestettyä, mutta itse analyysi ei tuota kuin tuloksia. Tutkijan kuuluu itse luoda johtopäätökset sisällönanalyysin avulla, muutoin tutkimus jää keskeneräiseksi. Sisällönanalyysilla kuvataan dokumenttien eli tekstisisälteisten tiedostojen sisältöä sanallisesti. Tällöin tutkittavaa aineistoa käsitellään sanallisesti ja luodaan selkeää kuvausta tutkittavasta aineistosta. Sisällönanalyysissa on tärkeää tiivistää informaatio niin, ettei siitä poisteta aineistolle olennaisia piirteitä. Analysointia tehdessä dokumentista karsitaan epäolennainen pois. Tämä tarkoittaa siis sellaisia asioita, jotka eivät liity tutkimusongelmiin. Sisällönanalyysissa tulkinta ja päättely perustuu siihen, että empiriisestä aineistosta edetään käsitteellisempään näkemykseen tutkittavasta ongelmasta. Tutkija pyrkii ymmärtämään ja toteuttamaan analysointia tutkittavien omasta näkökulmasta koko tutkimuksen teon ajan. (Tuomi & Sarajärvi 2002, 105-115.)

Teorian kirjoittamisen jälkeen saatu aineisto lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelman työntekijöiltä on käyty läpi jokaiselta osa-alueeltaan tarkoittaen jokaista vastausta, jotka on vastattu aineiston kysymyksiin. Vastaajia on aineiston luovutus hetkellä ollut 90 ja vastaukset ovat vaihdelleet kysymyksen ja vastaajan oman mielenkiinnon mukaan. (Taulukko 1) Tämän jälkeen aineistosta on valittu tutkimukselle olennaiset vastaajien vastaukset, joissa on käsitelty aiheita koulusta ja varhaiskasvatuksesta. Nämä aiheet on löydetty aineistosta etsimällä sanoja varhaiskasvatus, päivähoito ja koulu. Tämän lisäksi kysymyksen numero 4 kaikki vastaukset on otettu käsittelyyn mukaan, sillä kysymys käsitteli suoraan kouluun ja

varhaiskasvatukseen liittyviä vastauksia. Vastaukset on numeroitu ja nimetty esimerkiksi kysymys numero 2:n vastaus numero 1 on muodossa K2. V1. Tämän jälkeen vastaukset on eritelty värikoodeilla toisistaan, punaisella kouluun liittyvät ja vihreällä varhaiskasvatukseen liittyvät. Olennaista tässä vaiheessa prosessia on ollut se, että aineistoa pilkotaan ja epäolennainen karsitaan pois. Epäolennainen on saatu karsittua pois kysymällä aineistolta tutkimuskysymys. Aineiston vastauksista on tehty pelkistetyt versiot, eli vastauksesta on karsittu pois ylimääräinen (Liite 1). Värikoodaamiseen jälkeen aineistosta on tiivistetty olennaisimmat varhaiskasvatusta ja koulua käsittelevät aiheet. Aiheita on alettu luokittelemaan siten, että ne liittyvät olennaisesti toisiinsa.

Pelkistämällä ja yhdistämällä aiheita on päästy yläluokkiin. Yläluokille on etsitty pääluokat. Aiheita on tiivistetty ja yhdistelty niin pitkälle kuin mahdollista. Lopputuloksena löytyi kolme pääluokkaa, jotka löytyivät sekä varhaiskasvatuksen että koulun vastauksista. (Kuvio 1) Pääluokat löytyivät yhdistelemällä pelkistettyjä ilmaisuja ensin toisiinsa, josta löydettiin yhtäläisyyksiä. Yhtäläisyytenä toimivat samanlaisuus ja yhdistettävyyys. Esimerkiksi työntekijöiden lisääminen mainittiin useassa vastauksessa ratkaisuksi, näin ollen työntekijöistä päästiin pääluokkaan resurssit mikä tarkoittaa sitä, että koulussa ja päiväkodissa työntekijöitä lisäämällä saataisiin parempaa tulosta asiakkaiden kohtaamisessa ja vuorovaikutuksen muodostamisessa. (Liite 1.)

4.4 Eettisyys ja luotettavuus opinnäytetyössä

Kysymyksen vastaajat ovat Etelä-Pohjanmaan kuntalaisia. Jokaiselta kysymykseen osallistujalta kysytään asuinkunta. Tämän jälkeen kaikki muut tiedot toimitetaan anonymisti, eli kysymyksen vastaajien sukupuolta tai ikää ei voida missään vaiheessa varmistaa tai selvittää. Yhteisenä tekijänä vastaajilla on lasten ja perheiden palveluiden kehittäminen Etelä-Pohjanmaalla. Toisena yhtenäisyyden merkinä voidaan sanoa olevan se, että vastaajat ovat itse halunneet tuoda omat ajatuksensa esille vastatessaan kyselyyn.

Aineistojen säilytys ja kerääminen kuuluvat Etelä-Pohjanmaan lasten ja perheiden palveluiden kehittämishankkeen (2017-2018) hanketyöntekijöille, tutkittavat

aineistot hävitetään työn valmistuttua. Kirjallisissa lähteissä pyritään tuottamaan omaa ajatuksen kulkua ja tuomaan esille kirjoittajan ajatukset sekä näiden kahden maailman yhtäläisyyden tätä opinnäytetyötä ajatellen. Tutkimusta tehtäessä kiinnitetään huomiota lähteisiin ja niiden luotettavuuteen. Lähteiden aitous, riippumattomuus, puolueettomuus ja alkuperäisyys ovat asioita, jotka tulee huomioida lähteitä valittaessa. Sisällön laadun lisäksi on olennaista rajata tutkimuksen kannalta tärkeää tietoa ja käyttää vain olennaista. (Mäkinen 2006, 128-132.) Omassa työssäni olen pyrkinyt tuottamaan tieteellistä tekstiä, joka pohjautuu muiden tutkijoiden kirjoittamiin lähteisiin.

Tutkimuksessa kunnioitetaan tutkittavien henkilöiden itsemäärämisoikeutta. Vahinkojen välttäminen tapahtuu niin, että kirjallisissa lähteissä käytetään oikeita lähteitä ja lähdeviitteitä. Uutta tutkimustietoa pyritään kirjoittamaan. Tietoja käsitellään sähköisesti vain tietyssä paikassa ja käytetyt paperiversiot hävitetään tulosten julkaisun jälkeen. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2009) Tutkimusta tehdessä on aina määriteltävä, millainen tehtävä tutkimus on. Tutkimukseen tulee kuulua Mertonin vuonna 1957 määrittelemät neljä perusnormia, jotka ovat 1) tietoväitteiden perusteleminen epäpersoonallisin kriteerein, 2) tieteellisen tiedon julkisuus ja yhteisomistus tiedeyhteisössä, 3) tiede kutsumuksena ilman henkilökohtaisen voiton intressiä ja 4) järjestelmällinen kritiikki. Tutkijalla on vastuu etiikan näkökulmasta jo tutkimuksen aihetta valitessaan. Eettisessä pohdinnassa kuuluu selkiyttää miksi tutkimus tehdään ja kenen ehdoilla se luodaan. Tutkimuksesta tulevia merkityksiä on vaikeaa etukäteen arvioida. (Tuomi & Sarajärvi 2002, 122-130.) Tutkimuksessa pohditaan Tutkimuseettisen neuvottelukunnan mukaisia oikeuksia. Myös ammattieettisestä näkökulmasta opinnäytetyössä tehtävä eettinen pohdinta tukee omaa ammatillista kasvua. (Talentia 2017)

Opinnäytetyössäni pyrin luotettavuuteen kertomalla jokaisen tehdyn valinnan perusteluiden kautta. Tarkka kuvailu ja tehtyjen asioiden dokumentoiminen opinnäytetyöhön tuovat luotettavuutta tutkimukselle. Luotettavuuteen vaikuttaa tutkijan ymmärrys tutkittavaa asiaa kohtaan. Tutkijalla on tarkoituksenaan ymmärtää ja tuoda tutkittavan aineiston pohjalta tutkittavien tieto ja mielipiteet esille. Luotettavuutena voidaan pitää sitä, että tutkija tekee tutkimuksen puolueettomasta

näkökulmasta ja että raportointi on tehty yksityiskohtaisesti. (Tuomi & Sarajärvi 2002, 131-146.) Opinnäytetyössäni olen havainnoinnut muunmuassa tutkimustuloksia (Liite 1). Tätä kautta olen voinut tuoda esille omaa osaamistani ja näkökulmaa tulosten helpommin havainnoillistamiseksi. Johtopäätöksiin olen liittänyt kuvion (Kuvio 1), joka voi helpottaa johtopäätösten ja tulosten ymmärtämistä. Kuvion 1 olen lisännyt tutkimukseen, sillä tulosten lukeminen pelkkänä tekstinä helpottuu, jos kuvio helpottaa lukemista ja hahmottamista.

5 TULOKSET

Kokonaisuudessaan kyselyyn vastanneita henkilöitä oli noin 90. Käsittelin koko aineiston kysymykset ja vastaukset, joista poimin ja rajasin kouluun ja varhaiskasvatukseen liittyvät vastaukset. Tämän lisäksi keräsin kaikki vastaukset kysymyksestä numero 4. Kouluun ja varhaiskasvatukseen liittyvissä vastauksissa oli havaittavissa kolme pääluokkaa, joihin vastaajien vastaukset painoutuivat. Pääluokat olivat moniammatillisuus, resurssit ja vuorovaikutus (Kuvio 1). Palveluihin eli kouluun ja varhaiskasvatukseen on annettu monenlaisia kehitysehdotuksia. Vastauksista on pääteltävissä se, että jokainen kyselyyn vastannut kuntalainen on halunnut tuoda oman mielipiteensä esille ja kehittää näin ollen palveluita.

5.1 Vuorovaikutuksellista kohtaamista kouluun ja varhaiskasvatukseen

Kouluun liittyvissä vastauksissa tuli ilmi, että vastaajat toivoisivat lasten, nuorten ja perheiden kanssa lisää vuorovaikutus tilanteita. Vuorovaikutus ja yhteistyön luominen korostuivat näissä vastauksissa. Juuri työntekijöillä ei nähty olevan tarpeeksi aikaa vuorovaikutukselle perheitä ja lapsia ajatellen. Vuorovaikutukseen ja kohtaamiseen kautta myös ongelmiin sekä koulukiusaamiseen toivottiin nopeampaa puuttumista.

Tiivis yhteys kodin ja koulun välillä. Turha mielistely ja varovaisuus pois; asioista pitää voida puhua oikeilla nimillä oikea aikaisesti. Jokaisella on vastuu tehdä tarpeen mukaan lastensuojeluilmoitus. (K4. V 6)

Yhteistyötä tekemällä...eli ei siirretä näkyvillä olevaa huolen ilmentymää toiselle taholle vaan kääritään hihat ja ruvetaan yhteiseen työhön. (K4. V 67)

Varhaiskasvatukseen kaivataan yhtäläillä enemmän vuorovaikutusta ja lasten kanssa läsnäolemistä. Vastaavasti myös vanhempien kanssa vuorovaikutuksen luominen ja ylläpitäminen nähtiin tärkeänä vastauksissa. Pienempiä ryhmiä ja enemmän hoitajia halutaan varhaiskasvatukseen. Tätä kautta vastaajat toivovat monipuolisempaa varhaiskasvatuksen palvelua. Työelämän tuomat aikataulut vastaajien arkeen tuovat haastetta hoitoaikojen yhteensovittamiseen, jolloin varhaiskasvatuksen ja työelämän kuuluisi joustaa enemmän perheitä ajatellen.

Monipuolisesti ja monimuotoisesti varhaiskasvatuksen palveluja tarjolle, esim. perheet tarvitsevat joustavia hoitoaikoja. Pieniä ryhmiä ja tarpeeksi hoitajia takaamaan, että vanhemmat voivat turvallisesti lähteä töihinsä. Työelämä vaihtelevien työaikojen ja vuorotöiden kanssa vaatii vanhemmilta joustoa, siihen pitää pystyä vastaamaan varhaiskasvatuksen puolelta myös. Nykyään myös paine vanhemmilla on lähteä nopeasti takaisin töihin, silloin vuoden ikäiset ja jopa alle, pitää saada mahdollisimman pieniin hoitoryhmiin, eli perhepäivähoitoa pitäisi suosia aivan pienten kanssa. -- (K6. V 17)

Ammattilaiset voivat tehdä peruspalveluissa muutosta vuorovaikutuksen kautta ja kohtaamalla jokaisen palvelunkäyttäjän yksilötasolla. Palvelunkäyttäjän ympärillä toimiva verkosto kuuluu myös huomioida palveluita suunniteltaessa. Verkostoon voivat kuulua perheen lisäksi sukulaiset, lähiympäristön kuten harrastusten kautta tutut ihmiset ja perheen kanssa yhteistyössä toimivat ammattilaiset. Tämän lisäksi työympäristöissä tulisi kiinnittää enemmän huomiota perheiden yhteisen ajan mahdollistamiseksi, sillä tämä lisäisi kaikkien perheen jäsenten hyvinvointia.

5.2 Moniammatillisuutta kouluun ja varhaiskasvatukseen

Kouluihin toivottiin lisää henkilökuntaa ja moniammatillisuutta. Opettajille toivottiin luokkiin lisää avustavaa henkilökuntaa. Kouluterveydenhuoltoon haluttiin lisää erityispuolen työntekijöitä ja nykyisille työntekijöille työpareja, jotka voisivat helpottaa jo valmiiksi kuormittunutta henkilöstöä. Erityisesti sosiaalityöntekijöitä ja muita sosiaalialan ammattilaisia kaivattaisiin lisää koulumaailmaan tukemaan nykyisten palveluiden toimivuutta.

Palvelujen helpommaksi saaminen, kynnys avun hakemiseen ei olisi niin vaikeaa. Selkokielistä ohjeistusta. Lisää koulukuraattoreja ja koulu terveydenhuollon palveluja. Puheterapia ja perheterapia, psykologipalvelut säilytettävä ja määrää lisättävä. (K2. V 66)

Tarpeeksi henkilökuntaa ja myös erityistyöntekijöitä. Esim erityisope, psyk Sh. Varhaista tukea ilman lastensuojeluakin. (K4. V 79)

Vastaajien mukaan työntekijöiden lisäksi varhaiskasvatukseen toivottaisiin lisää moniammatillisuutta. Ehdotuksena nähtäisiin se, että sosiaalityöntekijöitä ja muita sosiaalialan ammattilaisia saataisiin jo varhaiskasvatuksen puolelle työntekijöiksi. Samalla toivottaisiin yhteistyötä terveydenhuollon puolen kanssa. Tämän kävi ilmi siinä, että samoissa tiloissa voitaisiin alkaa järjestämään terveydenhuollon puolen

tapaamisia. Näin ajatellen myös rakennusten hyödyntäminen palveluiden ja moniammatillisuuden kautta olisi järkevää.

Sosiaalikuraattorit tai perhetyöntekijät päiväkotiin! (K4. V 75)

Lene tutkimukset (=Leikki-ikäisen neurologinen kehitys) tulisi tehdä pääosin päivähoitossa, koska lapsi on luonnollisemmassa ympäristössä. Terveystenhoitaja voisi siten keskittyä terveellisten elintapojen tukemiseen ja parisuhteen tukemiseen. Terveystenhoitajan työaika ei muuten riitä ellei resursseja lisätä. (K2. V 69)

Sivistys- ja sosiaali- ja terveydenhuollon puolen työntekijöiden saumaton ja verkostoituva yhteistyö lisäävät mahdollisuutta tavoittaa jokainen lapsi, nuori ja heidän perheensä nykyistä varmemmin ja ajankohtaisemmin. Moniammatillisuutta hyödyntämällä voidaan kohdata perheet monen eri ammatin edustajan kautta. Moniammatillisuus parhaimmillaan lisää myös ammattilaisten tietoisuutta perheistä ja heidän tarpeistaan, kun saadaan muilta näkökulmaa lähestyä tietoja eri kannalta.

5.3 Resurssien riittävyys ja varhaiskasvatuspalveluiden maksut

Koulujen nykyiset ryhmäkoot koettiin liian suurina ja tilat olivat kouluilla riittämättömät. Koulujen ongelmaksi nähtiin myös rakennusten huono suunnittelu. Vastauksista tuli myös ilmi, että toivottaisiin enemmän lähellä sijaitsevia kouluja. Itse koulurakennusten lisäksi kouluihin kaivataan lisää työntekijöitä, joka myös itsessään on resursseihin suoraan liittyvä. Ehdotuksena toimi myös se, että koulun omia tiloja hyödynnettäisiin ja tuotaisiin kaikki palvelut kouluympäristöön mukaan.

Alakouluja tulisi vähentää ja tehdä muutama hyvä koulu. Riittävät tilat ja resurssit tasapuolisesti kuntalaisten käyttöön. Pikkukouluilla aikuisia suhteessa oppilasmäärän on enemmän. Onko oikeasti selvitetty kuinka kalliiksi tulee 25-30 oppilaan koulun ylläpito? Välimatkat ei meillä kuitenkaan ole niin pitkiä. (K4. V 13)

Aamu- ja iltapäivätoiminta koettiin tärkeänä varsinkin 1.- ja 2.- luokkalaisille lapsille. Vastaajien mukaan aamu- ja iltapäivätoiminnan kehittäminen ja järjestäminen kuuluisi kaikille 1.- ja 2.- luokkalaisille. Vastaavanlaista toimintaa toivottaisiin myös koulun loma-ajalle, sillä lapset ovat tässä iässä vielä nuoria olemaan yksin kotona.

Aamu-iltapäivätoiminta olisi järkeistettävä sellaisiin kellonaikoihin ja paikkoihin, että jokaisella ekaluokkalaisella on mahdollisuus päästä toimintaan mukaan. Nämä pienet koulutaipaleen aloittajat tarvitsevat ensimmäisenä kouluvuotenaan vielä kaiken mahdollisen tuen. Koulujen käyttöä kouluajojen ulkopuolella voisi pyhittää entistä tiiviimmin harrastus- ja muuhun käyttöön. Koulutilojen saneeraus ja sisäongelmat kuntoon ehdottomasti! (K4. V 68)

Varhaiskasvatukseen liittyvissä vastauksissa kävi ilmi, että päivähoitoa ei järjestetä perheelle lähipalveluna, tähän haluttiin muutosta. Vastaajien mukaan varhaiskasvatukseen liittyvät maksut kuuluisi muokata enemmän perhettä ajatellen. Vastaajat pohtivat myös maksuja, sillä osa kokee varhaiskasvatuksen maksut suuriksi. Tähän ratkaisuna on mietitty maksujen pohdintaa perheen rahallisen tilanteen kautta. Vaihtoehtona on myös ehdotettu maksutonta päivähoitoa tai avointa päivähoitoa. Myös tiedonkulku varhaiskasvatuksen puolella koetaan haastavaksi, sillä kanavia ei ole yksinkertaistettu, vaan työntekijät käyttävät useaa eri kanavaa, joiden kautta ollaan yhteydessä perheisiin.

varhaiskasvatus tulisi olla lähipalvelu! ei suuria päiväkoteja toisella puolen kaupunkia. Siinä katoaa yhteisöllisyys, yhteys kotialueeseen. koulu on lähin kotia, miksei sitten varhaiskasvatus? (K4. V 5)

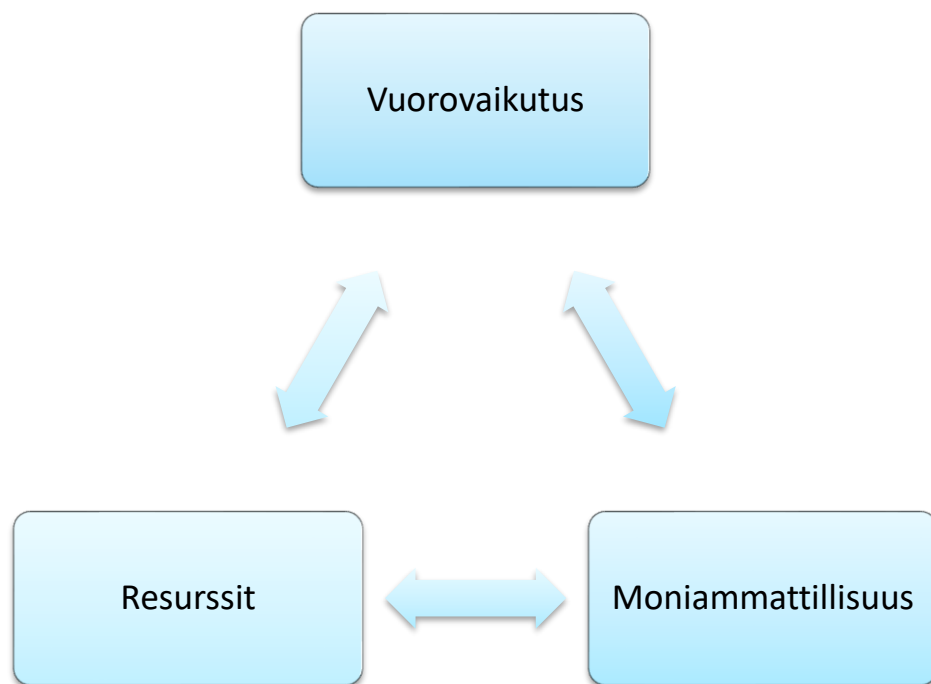
Varhaiskasvatuksen tiedonkulun parantaminen eri toimijoiden kesken. Nyt vanhemmilla käytössä 3 eri kanavaa, tietoedu hoitoaikojen ilmoittamista varten, maksunetti tiedotteita ja blogia varten ja vielä kaupungin sähköinen asiointi tulotietojen ilmoittamista varten. Varhaiskasvatuspisteeseen kun ilmoittaa loman ajan poissaolon, se ei mene laskutuksen tietoon vaan sinne pitää erikseen ilmoittaa poissaolot. (K2. V 74)

Maksuton päivähoito tai maksussa tulisi huomioida perheen kokonaistilanne (esim. velkakierre). (K6. V 8)

Varhaiskasvatusta ja koulua tarkastellen resurssien lisääminen toisi vuorovaikutukseen ja moniammatillisuuteen lisää mahdollisuuksia kohtaamiselle ja yhteistyön verkostoitumiselle. Maksujen pohtiminen vaikuttaisi samalla myös eriarvoistumisen vähenemiseen, sillä jokaiselle tasavertainen palvelu rahatilanteesta riippumatta tukee perheiden hyvinvointia.

6 JOHTOPÄÄTÖKSET

Tutkimuksen tulokset osoittavat sen, että vastaajat haluavat muuttaa koulun ja varhaiskasvatuksen palveluita. Vastauksissa kävi ilmi myös se, että nykyisiin palveluihin oltiin myös tyytyväisiä eikä muutosehdotuksia löytynyt jokaiselta vastanneelta ollenkaan. Vastaajien vastaukset olivat kirjoitettuna monimuotoisia, mutta yhdistelemällä niistä löytyi paljon samaa ja yhtäläisyyksiä muutosta kohti. Tuloksissa etsittiin vastausta kysymykseen, millaista muutosta kuntalaiset haluavat varhaiskasvatukseen ja kouluun Etelä-Pohjanmaalla.

Kuvio 1

Kyselyn vastauksista kävi ilmi, että ihmiset kaipaavat vuorovaikutusta niin aikuisille kuin lapsillekin. Kohtaamalla jokainen yksilötasolla, niin itse perhe kuin lapset ja nuoret voidaan parantaa nykyistä yhteistyötä kaikkien osapuolien kanssa. Vaikuta Vanhempi -kyselyssä (2007) on jo ollut havaittavissa se, ettei nykyinen vuorovaikutus ja yhteistyö ole toteutuneet aikaisemmin juuri perheiden näkökulmasta. Yhteistyön niukkuus ja ammattilaisten yksinpuhelu ovat nousseet monella vastanneella huolenaiheeksi. Jo tähän tutkimukseen vastanneista vanhemmista yhteistyöltä on odotettu enemmän rehellisyyttä, sitoutuneisuutta, kuuntelua ja kiireettömyyttä. Juuri tällaisen puute on ollut vastaajien mielestä ongelmallista eikä ainakaan ole edistänyt vanhempien ja päivähoiton työntekijöiden

kasvatuskumppanuutta. (Lammi-Taskula, Karvonen & Ahlström 2009, 162-164.) Jotta tällaista kohtaamista ja vuorovaikutusta, sekä yhteistyötä saataisiin paremmin kehitettyä ja nostettua esille, ovat aineistoon vastanneet toivoneet pienempiä ryhmiä sekä enemmän henkilökuntaa. Nykyisin henkilökunnalla on vastuu monesta lapsesta yhtäaikaan, eikä kommunikoinnille ja vuorovaikutuksen luomiselle jää aikaa riittävästi. Vastaavasti kyselyn vastauksista ilmenivät resurssit, joihin henkilökunnan lisääminen liittyy olennaisesti.

Tuloksissa ilmeni se, että vastanneet kaipaivat vanhemmille ja lapsille enemmän yhteistä aikaa. Nykyisellään muun muassa työelämän kanssa vanhempien sekä perheen yhteinen aika ei ole aina helposti järjestettävissä, koska työelämän ajat eivät jousta lapsiperheiden tarpeiden mukaan. Yhteisen ajan järjestäminen on perheiden hyvinvoinnin kannalta tärkeää. Työelämän lisäksi haasteita ajan järjestämiseen tuottavat kodin ja harrastusten yhteensovittaminen. Muutoksen kuuluisi tulla niin työntajien puolelta kuin yhteiskunnallisestakin näkökulmasta, jolloin lapsiperheiden tarpeet ja toiveet otettaisiin paremmin huomioon. (Kaikkonen ym. 2012.) Vanhemmat itsessään myös kokevat väsyvänsä eikä heillä ole paljoa vaikutusmahdollisuuksia töihin ja omaan jaksamiseensa. Entistä enemmän vanhemmat turvautuvat palveluiden tuottajiin, sillä omat verkostot eivät välttämättä riitä tukemaan vanhempien jaksamista ja lasten sekä perheiden yhteistä aikaa. (Lammi-Taskula & Karvonen 2014.)

Henkilökunnan lisääminen ja ryhmien pienentäminen sekä tilojen uudelleen miettiminen tai suunnitteleminen liittyvät hyvin olennaisesti resursseihin eli rahaan. Vastauksista ilmeni, että tilat ovat riittämättömiä. Mieluummin tehtäisiin järkevämpiä ratkaisuja sekä varhaiskasvatukseen että koulun tiloja ajatellen. Rakennusten hyödyntäminen palveluiden ja moniammatillisuuden kautta olisi järkevää. Myös henkilökunnan lisääminen on puutteellista, jolloin tähän haluttaisiin vaikuttaa. Opiskeluhoitopalveluiden työntekijät ovat nykyisellään jo paremmin saatavilla, mutta tutkimustuloksista ilmeni, että vastanneet toivoisivat lisää työntekijöitä nuorten ja lasten hyvinvointia tukemaan. (Perusopetuksen opiskeluhoillon tilannekuva 2017.) Kyselyn vastauksista kävi ilmi, että vastanneet haluavat lähipalveluina koulun sekä päivähoidon ja tämän lisäksi aamu- ja iltapäivätoimintaa

toivoittaisiin kehitettävän ja järjestettävän myös 1.- ja 2- luokkalaisille lapsille. Toiveena olisi, että koulujen loma-ajoille järjestettäisiin vastaavanlaista toimintaa.

Moniammatillisuus oli myös yksi päätuloksista. Vastanneista suurin osa halusi kouluterveydenhuoltoon lisää erityispuolen työntekijöitä ja nykyisille työntekijöille työpareja, jotka voisivat helpottaa jo valmiiksi kuormittunutta henkilöstöä. Kansallisesti tulee tehdä muutostyötä sitä kohti, että kouluissa ja varhaiskasvatuksen puolella aletaan huomata moniammatillisuuden tärkeys. Vaikka yhteistyötä tehdäänkin paljon jo nykyään, on rakenteissa ja viestinnässä parannettavaa. Tämän lisäksi ammattirajojen rikkominen ja yhteistyön hyödyntäminen tulevat ajankohtaiseksi. Olisi tärkeää, että erialojen ammattilaiset oppisivat hyödyntämään eri alojen osaamista ja verkostoja luotaisiin herkemmin. Moniammatillinen työympäristö luo pohjan monialaiseen yhteistyöhön. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2018) Monialainen auttaminen sekä tuen tarpeiden tunnistaminen ja oikea-aikainen puuttuminen tarvitsevat toteutuakseen yhdenmukaisia ja paikallisesti sovellettavia käytäntöjä. Ammattilaisten on hyvä ymmärtää se, että heidän osaamisensa tulee päivittää ja heidän kuuluu ottaa myös perhe, nuoret ja lapset asiantuntijoiden joukkoon. Käytäntöjen suunnittelua ja käyttöönottoa kuuluu valvoa ja seurata, sillä tätä kautta voidaan kehittää uusia ja vanhoja menetelmiä aina vain paremmaksi tukemaan jokaista yhteistyöhön osallistuvaa henkilöä, oli kyseessä sitten ammattilainen tai asiakas. (Halme ym. 2017, 55-65.)

7 POHDINTA

Opinnäytetyö on aloitettu alkuvuodesta 2018. Kiinnostuin aiheesta, kun kyselylomakkeen kysymykset oli esiteltyä opinnäytetöiden aiheissa. Se, miksi valitsin juuri koulun ja varhaiskasvatuksen näkökulman ei ollut heti itsestäänselvyys. Pohtimisen jälkeen kuitenkin aihe oli minun mielestäni kaikista vaihtoehdoista sellainen, jota ei ole paljoa tutkittu. Toisaalta taas tämä aihe on ajankohtainen ihan jo siksi, että sosiaali- ja terveysalan muutos tulee voimaan muutaman vuoden sisällä. Vaikka varhaiskasvatuksen aihe-alue ei varsinaisesti kuulunut intresseihin, ei sitä otettu pois, sillä aineistossa oli kuitenkin vastattu kysymykseen, jossa mainittiin koulu ja varhaiskasvatus. Opinnäytetyö tehtiin kvalitatiivisena eli laadullisena tutkimuksena, mikä oli itselleni heti selvä asia.

Tutkimukseni eteni suurimmaksi osaksi jo etukäteen suunnitellun tutkimussuunnitelman mukaan. Teoriaosuutta olen täydentänyt useasti koko kirjoittamisprosessin ajan, ehkä juuri teorian etsiminen oli haastavin osuus koko opinnäytetyöprosessissa. Aineiston analysointi ja johtopäätösten kirjoittaminen tuntuivat aluksi hankalilta toteuttaa, mutta molempien toteutus sujui lopulta hyvin. Mielenkiintoinen ja samalla haastava aineisto vahvisti sen, että juuri tämä aihe on tällä hetkellä tärkeä ja keskustelua herättävä. Matti Rimpelä totesi haastattelussa, että kuntien tulee todella kiinnostua lapsi- ja perhepalveluiden kehittämisestä. Nykyisellään palvelut eivät ole tuottaneet toivottua tulosta, mikä näkyy siinä, että samat ongelmat siirtyvät sukupolvelta toiselle. Näihin ongelmiin eivät nykyiset palvelut tule riittämään vaan vaadittaisiin muita toimenpiteitä palveluiden sujuvoittamiseksi. (Yle-uutiset 2018)

Eettisestä näkökulmasta katsottuna opinnäytetyössä käytetty aineisto vahvisti omaa ammatillista pohdintaa siitä, kuinka ihmisten ajatusten julkituominen vahvistaa myös omaa ajattelua ja kehittää ammattieettistä harkintaa. (Talentia 2017.) Olennaista on se, että muutosta todella alettaisiin työstämään ja otettaisiin paremmin huomioon juuri kansalaisten ja kuntalaisten sekä ihan yksilöiden ja ryhmien mielipiteet ja todella muokattaisiin palveluita tämän suuntaisesti. Minun mielestäni tärkeää olisi kuulla lasten ja nuorten mielipiteitä myös, sillä oletan, että vastanneet ovat olleet aikuisia. Jatkotutkimuksen aiheena voisi olla aineistoa hyödyntäen melkein mikä

vain, mikä vain tutkijaa itseään kiinnostaa. Tutkimusta varten kerätty aineisto kuitenkin edustaa sekä Etelä-Pohjanmaata ja voidaan ottaa näkökulmaksi siihen, mitä mieltä suomalaiset ovat lapsi- ja perhepalveluiden nykyisestä ja tulevasta muodosta. Jatkotutkimusehdotuksena näkisin sen, että lapsilta ja nuorilta kysyttäisiin, minkälaista muutosta he haluaisivat nykyisille lapsi- ja perhepalveluille, sillä aineistoon ovat vastanneet aikuiset. Tämän lisäksi vertailua voitaisiin tehdä Suomen tasolla kysymällä muiltakin alueilta, ovatko asenteet ja muutosehdotukset samanlaisia, kuin Etelä-Pohjanmaalla.

Itse opinnäytetyöprosessi on tuntunut opettavalta, sillä olen saanut haastaa itseäni pohtimaan ja kirjoittamaan tutkijan näkökulmasta. Haluan kiittää yhteistyökumppaneitani Etelä-Pohjanmaan lasten ja perheiden palveluiden kehittämishankkeesta (2017-2018). Toivon, että tutkimuksen tuloksista on hyötyä hankkeen työntekijöille ja aiheesta kiinnostuneille.

LÄHTEET

- Ahonen, S. 2003. Yhteinen koulu: tasa-arvoisuutta vai tasapäisyyttä?: koulutuksellinen tasa-arvo Suomessa Snellmanista tähän päivään. Tampere: Vastapaino.
- Asiakkaat ja sote: vaikutan ja valitsen- seminaarin esitykset. 2/2018. [Verkkojulkaisu]. LinkedIn: Terveiden ja hyvinvoinninlaitos. [Viitattu 30.9.2018]. Saatavana: <https://www.slideshare.net/THLfi/asiakkaat-ja-sote-vaikutan-ja-valitsen-seminaarin-esitykset>
- Dunst, C., Johanson, C. & M. Trivette, C. 1991. Family-Oriented Early Intervention Policies and Practices: Family-Centered or Not?. Research Article. Exceptional Children.
- Halme, N., Hedman, L., Ikonen, R. & Rajala, R. 2017. Lasten ja nuorten hyvinvointi 2017- Kouluterveyskyselyn tuloksia. Työpaperi 15/2018. [Verkkojulkaisu]. Helsinki: Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. [Viitattu 19.8.2018]. Saatavana: http://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/136748/URN_ISBN_978-952-343-115-7.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Hankkeen kuvaus. 2018. Lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelma (LAPE). [Verkkosivusto]. Helsinki: Sosiaali- ja terveysministeriö. [Viitattu 1.5.2018]. Saatavana: <http://stm.fi/lapsi-ja-perhepalvelut/kuvaus>
- Heinonen, O-P., Ikonen, A-K., Kaivosoja, M. & Reina, T. 8/2018. Yhdyspinnat yhteiseksi mahdollisuudeksi: Selvitys lapsi-, nuoriso- ja perhepalveluiden toteuttamiseen liittyvistä yhdyspinnoista muuttuvassa toimintaympäristössä. [Verkkojulkaisu]. Helsinki: Sosiaali- ja terveysministeriö. [Viitattu 8.10.2018]. Saatavana: http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/160555/LAPE-loppuraportti_FINAL.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2009. Tutki ja kirjoita. Hämeenlinna: Kustannusosakeyhtiö Tammi.
- Jenson, J. & Sineau, M. 2001. Who Cares?: Women's Work, Childcare, and Welfare State Redesign. [E-kirja]. Kanada: University of Toronto Press Incorporated. [Viitattu 7.10.2018]. Saatavana: <https://web-b-ebSCOhost-com.libts.seamk.fi/ehost/ebookviewer/ebook/bmx-IYmtfXzQ2OTYxN19fQU41?sid=a27432a5-af4c-4c5c-aa01-92b3936810cc@sessionmgr104&vid=0&format=EB&rid=1>
- Kananen, J. 2014. Laadullinen tutkimus opinnäytetyönä: Miten kirjoitan kvalitatiivisen opinnäytetyön vaihe vaiheelta. Jyväskylä: Juvenes Print.
- Kaikkonen, R., Mäki, P., Hakulinen-Viitanen, T., Markkula, J., Wikström, K., Ovaskainen, M-L., Virtanen, S. & Laatikainen, T. (toim.) 16/2012. Raportti: Lasten ja lapsiperheiden terveys- ja hyvinvointierot. [Verkkojulkaisu]. Helsinki: Terveiden ja Hyvinvoinnin laitos. [Viitattu 7.10.2018]. Saatavana:

<http://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/80049/b79b33f7-e767-4a74-ab5d-40e9b60a1fe8.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

- Karila, K., Lipponen, L. & Pyhältö, K. (toim.). 2013. Päiväkodista peruskouluun- Siirtymät varhaiskasvatuksen, esi- ja alkuopetuksen rajapinnoilla. [Verkkojulkaisu]. Opetushallitus. [Viitattu 20.2.2018]. Saatavana: http://www.oph.fi/download/154485_paivakodista_peruskouluun_2.pdf
- Kekkonen, M. 2004. Vanhemmuutta etsimässä ja tukemassa: Lapsiperheiden peruspalveluiden kehittäminen. [Verkkojulkaisu]. Sosiaali- ja terveysalan kehittämiskeskus. [Viitattu 21.2.2018]. Saatavana: <http://www.stakes.fi/verkkojulkaisut/raportit/R281-2004-VERKKO.pdf>
- Kettunen, P., & Simola, H.(toim.) 2012. Tiedon ja osaamisen Suomi: Kasvatus ja koulutus Suomessa 1960-luvulta 2000-luvulle. Hämeenlinna: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- Kiilakoski, T. 2014. Koulu on enemmän: Nuorisotyön ja koulun yhteistyön käytännöt, mahdollisuudet ja ongelmat. Helsinki: Nuorisotutkimusseura Ry.
- Koivula, M., Siippainen, A. & Eerola-Pennanen, P. (toim.) 2017. Valloittava varhaiskasvatus. Oppimista, osallisuutta ja hyvinvointia. Tampere: Vastapaino.
- Kvist, J. 2012. Changing social equality: The Nordic Welfare Model in the 21st Century. [E-kirja]. The Great Britain: Detailed Record. [Viitattu 7.10.2018]. Saatavana: <https://web-a-ebscobhost-com.libts.seamk.fi/ehost/ebookviewer/ebook/bmx-IYmtfXzQwNzkxNF9fQU41?sid=3d3391c0-715b-4ad5-a2df9aa4db49ac60@sessionmgr4008&vid=0&format=EB&rid=1>
- L 19.1.1973/36. Varhaiskasvatuslaki.
- L 21.8.1998/628. Perusopetuslaki.
- L 30.12.2013/1287. Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki.
- L 410/2015. Kuntalaki.
- Lammi-Taskula, J., Karvonen, S. & Ahlström, S. (toim.) 2009. Lapsiperheiden hyvinvointi 2009. Helsinki: Yliopiston kirjapaino.
- Lammi-Taskula, J. & Karvonen, S.(toim.) 2014. Lapsiperheiden hyvinvointi 2014. Tampere: Juvenes Print.
- LAPE-esite. 2018. Lapsille, nuorille ja perheille sopivaa tukea oikeaan aikaan. [Verkkojulkaisu]. Helsinki:Sosiaali- ja terveysministeriö. [Viitattu 8.10.2018]. Saatavana: https://stm.fi/documents/1271139/4919814/LAPE_esite_P%C3%A4ivitys_03_2018_FI/d41b4b22-7339-4048-b23a-adf1575994e6/LAPE_esite_P%C3%A4ivitys_03_2018_FI.pdf

- LAPE Etelä-Pohjanmaa. 2018. Etelä-Pohjanmaan LAPE-hanke. [Verkkosivu]. Etelä-Pohjanmaan sote- ja maakuntauudistus. [Viitattu 11.8.2018]. Saatavana: <http://uusiep.fi/tutustu/hankkeet/>
- Linnanmäki, E. VTT, FT. 2018. Asiakkaan ääni kuuluviin sote-palveluissa. [Verkkoartikkeli]. Lääketieteellinen aikakauskirja Duodecim. [Viitattu 27.5.2018]. Saatavana: <https://libts.seamk.fi:2687/lehti/2017/18/duo13914>
- Maakunta- ja sote-uudistus. 2018. Maakunnat. [Verkkosivusto]. Valtioneuvosto. [Viitattu 29.9.2018]. Saatavana: <https://alueuudistus.fi/maakunnat2021>
- Maakunta- ja sote-uudistus. 2018. Sote- uudistus. [Verkkosivusto]. Valtioneuvosto. [Viitattu 29.9.2018]. Saatavana: <https://alueuudistus.fi/palvelut-ja-valinnanvapaus>
- Maakunta- ja sote-uudistus. 2018. Yleisesittely. [Verkkosivusto]. Valtioneuvosto. [Viitattu 29.9.2018]. Saatavana: <https://alueuudistus.fi/uudistuksen-yleisesittely>
- Mansikkamäki, S. & Visuri, S. 2001. Jyväskyläläisten kokemus terveyden ja hyvinvoinnin edistämisestä kaupungin tehtävänä. [Verkkojulkaisu]. Jyväskylän yliopisto: Terveyskasvatuksen pro gradu- tutkielma. [Viitattu 7.10.2018]. Saatavana: <https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/12240/1/satumans.pdf>
- Mikä ihmeen sote? 2018. [Verkkojulkaisu]. Tampere: Alma Media Kustannus Oy. [Viitattu 30.9.2018]. Saatavana: <https://www.aamulehti.fi/uutiset/mika-ihmeen-sote-tasta-on-kyse-sosiaali-ja-terveydenhuollon-uudistuksessa-200430951/>
- Mäkinen, O. 2006. Tutkimusetiikan ABC. Helsinki: Kustanneosakeyhtiö Tammi.
- Opetushallitus. 2018. Oppimisen ja koulunkäynnin tuki. [Verkkosivusto]. Helsinki: Opetushallitus. [Viitattu 19.8.2018]. Saatavana: https://www.oph.fi/koulutus_ ja_tutkinnot/perusopetus/oppimisen_ ja_koulunkaynnin_tuki
- Opetushallitus. 2018. Perusopetus. [Verkkosivusto]. Helsinki: Opetushallitus. [Viitattu 19.8.2018]. Saatavana: https://www.oph.fi/koulutus_ ja_tutkinnot/perusopetus
- Opetushallitus. 2018. Varhaiskasvatus. [Verkkosivusto]. Helsinki: Opetushallitus. [Viitattu 19.8.2018]. Saatavana: https://www.oph.fi/koulutus_ ja_tutkinnot/varhaiskasvatus
- Opetus- ja kulttuuriministeriö. 28.9.2018. Selvitys: Sivistys- ja hyvinvointipalvelujen yhdyspinoilla yhteistyötä sujuvoitettava tulevassa maakuntarakenteessa. [Verkkojulkaisu]. Helsinki: Opetus- ja kulttuuriministeriö. Valtioneuvoston viestintäosasto. [Viitattu 7.11.2018]. Saatavana: <https://stm.fi/artikkeli/>

[/asset_publisher/10616/selvitys-sivistys-ja-hyvinvointipalvelujen-yhteistyota-sujuvoitettava-tulevassa-maakuntarakenteessa](#)

Perusopetuksen opiskeluhuollon tilannekuva 2017- Yhdenvertaisuus haasteena sekä yksilökohtaisessa että yhteisöllisessä työssä. Tutkimuksesta tiiviisti 23. 2017. Helsinki: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos.

Perälä, M-L., Halme, N. & Nykänen, S. 2012. Lasten, nuorten ja perheiden palveluja yhteensovittava johtaminen. Opas 19. [Verkkojulkaisu]. Tampere: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. [Viitattu 2.9.2018]. Saatavana: http://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/90893/THL_OPA019_2012web.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Poutiainen, H. 2016. Mikä herättää terveydenhoitajan huolen? Huolen tunnistamisen ja toimimisen haasteet lastenneuvolassa ja kouluterveydenhuollossa. [Verkkojulkaisu]. Helsinki: Väitöskirja. [Viitattu 7.10.2018]. Saatavana: <https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/167548/Mikahera.pdf?sequence=1>

Reivinen, J. & Vähäkylä, L.(toim.) 2013. Ketä kiinnostaa?- Lasten ja nuorten hyvinvointi ja syrjäytyminen. Tallinna: Gaudeamus.

Saarela, H. 2011. Mahdollisuus saada äänensä kuuluviin: Etelä-Alvari alueellisen vaikuttamisen kanavana osallistujien näkökulmasta. [Verkkojulkaisu]. Tampereen kaupunki: Yhteiskunta- ja kulttuuritieteiden yksikön sosiaalipolitiikan pro gradu -tutkielma. [Viitattu 7.10.2018]. Saatavana: https://www.tampere.fi/liitteet/m/62rJXv64/kunde_gradu_netti.pdf

Sosiaali- ja terveysministeriö. 2018. Lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelma (LAPE). [Verkkosivusto]. Helsinki: Sosiaali- ja terveysministeriö. [Viitattu 5.2.2018]. Saatavana: <http://stm.fi/hankkeet/lapsi-ja-perhepalvelut>

Sosiaali- ja terveysministeriön tiedote. 2018. Ministerit Saarikko ja Grahn-Laasonen kehottavat kuntia ja maakuntia yhteistyöhön lapsiasioissa. [Verkkotiedote]. Helsinki: Sosiaali- ja terveysministeriö. [Viitattu 8.10.2018]. Saatavana: https://stm.fi/artikkeli/-/asset_publisher/ministerit-saarikko-ja-grahn-laasonen-kehottavat-kuntia-ja-maakuntia-yhteistyohon-lapsiasioissa

Sote- uudistus. 2018. [Verkkosivusto]. Helsinki: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. [Viitattu 29.9.2018]. Saatavana: <https://thl.fi/fi/web/sote-uudistus/palvelujen-tuottaminen/asiakkaat-ja-osallisuus>

Syrjänen, A. 2012. Ennaltaehkäisevä työ lasten, nuorten ja perheiden parissa. [Verkkojulkaisu]. Sosiaalhallintotiede: Itä-Suomen Yliopisto. Sosiaali- ja terveysjohtamisen laitos. Pro gradu-tutkielma. [Viitattu 28.5.2018]. Saatavana: http://epublications.uef.fi/pub/urn_nbn_fi_uef-20120704/urn_nbn_fi_uef-20120704.pdf

Talentia. 2017. Arki, arvot ja etiikka: sosiaalialan ammattihenkilöstön eettiset ohjeet. Talentia Oy: PunaMusta Oy.

- Tiedote. 9/2018. Eteläpohjalaiset suhtautuvat maakuntauudistukseen myönteisemmin kuin suomalaiset keskimäärin. [Verkkotiedote]. Yhteinen Etelä-Pohjanmaa. [Viitattu 8.10.2018]. Saatavana: <http://uusiep.fi/ajankohtaista/etelapohjalaiset-suhtautuvat-maakuntauudistukseen-myonteisemmin-kuin-suomalaiset-keskimäärin/>
- Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2002. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.
- Tutkimuseettinen neuvottelukunta. 2009. Humanistisen, yhteiskuntatieteellisen ja käyttäytymistieteellisen tutkimuksen eettiset periaatteet ja ehdotus eettisen ennakoarvioinnin järjestämiseksi. [Verkkojulkaisu]. Helsinki. [Viitattu 21.2.2018]. Saatavana: <http://www.tenk.fi/sites/tenk.fi/files/eettisetperiaatteet.pdf>
- Väliraportti. 2018. Etelä-Pohjanmaan lasten ja perhepalveluiden (LAPE) kehittämishanke. [Verkkojulkaisu]. Seinäjoki: Yhteinen Etelä-Pohjanmaa. [Viitattu 7.10.2018]. Saatavana: <http://uusiep.fi/wp-content/uploads/2018/02/e-p-lasten-ja-perheiden-palveluiden-kehittamishankkeen-valiraportti-2017-final.pdf>
- Yle-uutiset. 1.11.2018. Lapsiperheiden palvelut eivät kiinnosta kuntia, sanoo professori: Kun keskitytään talouteen ja kaavoitukseen, tuloksia ei tule. [Uutisvideo]. Yle: Vastuullista journalismia. [Viitattu 8.11.2018]. Saatavana: <https://yle.fi/uutiset/3-10486386>

LIITTEET

Liite 1. Esimerkki analyysin etenemisestä

Liite 1. Esimerkki analyysin etenemisestä:

Alkuperäinen ilmaus	Pelkistetty ilmaus	Alaluokka	Pääluokka
<p><i>"Tiivis yhteys kodin ja koulun välillä. Turha mielistely ja varovaisuus pois; asioista pitää voida puhua oikeilla nimillä oikea aikaisesti. Jokaisella on vastuu tehdä tarpeen mukaan lastensuojeluilmoitus"</i></p> <p><i>"Peruspalveluissa esim. päiväkotia ja esikoulu: työntekijöiden yks tärkeimmistä tehtävistä on päivittäin kohdata lapsi ja vanhemmat: olla aamulla vastassa ja iltpäivällä tulla kertomaan lapsen päivästä yksilötasolla (ei "meillä oli tänään retkipäivä") vaan ("Matilla oli tänään kivat leikit Mikon kanssa, Iltpäivällä vähän oli riitaa jne.")"</i></p>	<p>Vuorovaikutus kodin ja koulun välillä tiiviimmäksi.</p> <p>Kohdataan yksilötasolla jokainen lapsi ja heidän perheensä.</p>	<p>Yhteistyö verkostojen kanssa</p> <p>Yksilöiden kohtaaminen</p>	<p>Vuorovaikutus</p>
<p><i>"Yhteistyön lisääminen monialaisesti. Varmistetaan, että varhaiskasvattajilla ja opettajilla on käytössään tarpeeksi aikaa muun työn ohella keskusteluun lapsen ja lapsen vanhempien kanssa. Resursseja tähän. Tieto ja taidot viedä asioita eteenpäin, jos tarvetta ilmenee. "</i></p> <p><i>"Toivoisin että sosiaali- ja terveyspuoli sekä sivistustoimi ja varhaiskasvatus toimisivat tiiviimmässä yhteistyössä. Lisäksi perheneuvola kaipaisi vahvaa tuuletusta: nyt jonot ovat pitkiä ja palvelut kankeita ja byrokraattisia. Koen enemmän tarvetta konsultoivalle, joustavalle ja jalkautuvalle tuelle."</i></p>	<p>Kouluun oppilashuoltoon moniammatillisuutta ja lisää työntekijöitä.</p> <p>Palveluiden yhteensovittaminen ja moniammatillinen ote.</p>	<p>Moniammatillinen verkosto</p> <p>Yhteistyön tekeminen verkostoissa</p>	<p>Moniammatillisuus</p>

<p><i>"Maksuton päivähoito tai maksussa tulisi huomioida perheen kokonaistilanne (esim. velkakierre)"</i></p> <p><i>"Palvelujen helpommaksi saaminen, kynnys avun hakemiseen ei olisi niin vaikeaa. Selkokieleistä ohjeistusta. Lisää koulukuraattoreja ja koulu terveydenhuollon palveluja. Puheterapia ja perheterapia, psykologipalvelut säilytettävä ja määrää lisättävä"</i></p>	<p>Päivähoitomaksujen pohdinta perheen rahallisentilanteen kannalta.</p> <p>Palveluiden suunnittelu ja lisääminen lapsia ja perheitä ajatellen. Työntekijöiden palkkaaminen</p>	<p>Rahatilanne</p> <p>Palveluiden lisääminen</p> <p>Palkkaus</p>	<p>Resurssit</p>
---	---	--	------------------